

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ŻUKOWICE

Legnica, wrzesień 2001

SPIS TREŚCI:

WPROWADZENIE	2
1. GMINA ŻUKOWICE W STRATEGII ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO I POWIATU GŁOGOWSKIEGO...	5
2. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA GMINY ŻUKOWICE	8
3. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY WYNIKAJĄCE Z ANALIZY STANU ISTNIEJĄCEGO	10
3.1. Uwarunkowania wewnętrzne	10
3.2. Uwarunkowania zewnętrzne	11
3.3. Weryfikacja uwarunkowań rozwoju gminy	18
4. ANALIZA SWOT	30
5. WIZJA GMINY ŻUKOWICE W 2020 ROKU	35
6. CELE I ZADANIA ROZWOJU GMINY WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW ROZWOJU ORAZ ICH HIERARCHIA	36
6.1. Główny cel rozwoju	37
6.2. Szczegółowe cele rozwoju	40
6.2.1. Modernizacja kompleksu gospodarki żywnościowej	40
6.2.2. Podniesienie poziomu wykształcenia ludności wiejskiej	47
6.2.3. Wielofunkcyjny rozwój gminy	49
6.2.4. Modernizacja i rozwój infrastruktury technicznej	51
6.2.5. Kształtowanie i ochrona środowiska przyrodniczego	53
6.2.6. Poprawa infrastruktury społecznej	56
6.2.7. Nadzór i koordynacja realizacji strategii	58
7. INSTRUMENTY REALIZACJI STRATEGII	61
7.1. Organizacyjne aspekty realizacji strategii	61
7.2. Finansowe aspekty realizacji strategii	63
8. MONITOROWANIE REALIZACJI STRATEGII	70

WPROWADZENIE

Strategia rozwoju gminy Żukowice formułuje cele określone wspólnie z lokalną społecznością. Osiąganie tych celów, za pomocą ustalonych działań i przy wykorzystaniu dostępnych zasobów i środków, winno następować w sposób zapewniający zrównoważony rozwój gminy. Proces rozwojowy powinien być kompleksowy i harmonijny, uwzględniający potrzeby przyszłych pokoleń, jak również wszystkie zewnętrzne i wewnętrzne uwarunkowania o charakterze przyrodniczym, ekonomicznym i społecznym, w tym cele i zadania gminy wynikające ze strategii rozwoju obszarów wiejskich województwa dolnośląskiego oraz powiatu głogowskiego.

W tym kontekście strategia rozwoju gminy Żukowice winna spełniać następujące funkcje:

- Koordynującą działania na rzecz rozwoju gminy;
- Integrującą lokalną społeczność do osiągnięcia założonych celów;
- Informacyjną o wytyczonych kierunkach rozwoju i podejmowanych działaniach w celu uzyskania ich aprobaty i współdziałania społeczeństwa;
- Inspirującą opracowanie bardziej szczegółowych programów operacyjnych (np. planów urzędniowo – rolnych) o mniejszym zasięgu terytorialnym;
- Narzędzia do pozyskiwania z różnych źródeł środków na rozwój gminy;
- Promującą cele strategii wśród mieszkańców gminy oraz innych – powiatowych, wojewódzkich, krajowych i zagranicznych adresatów.

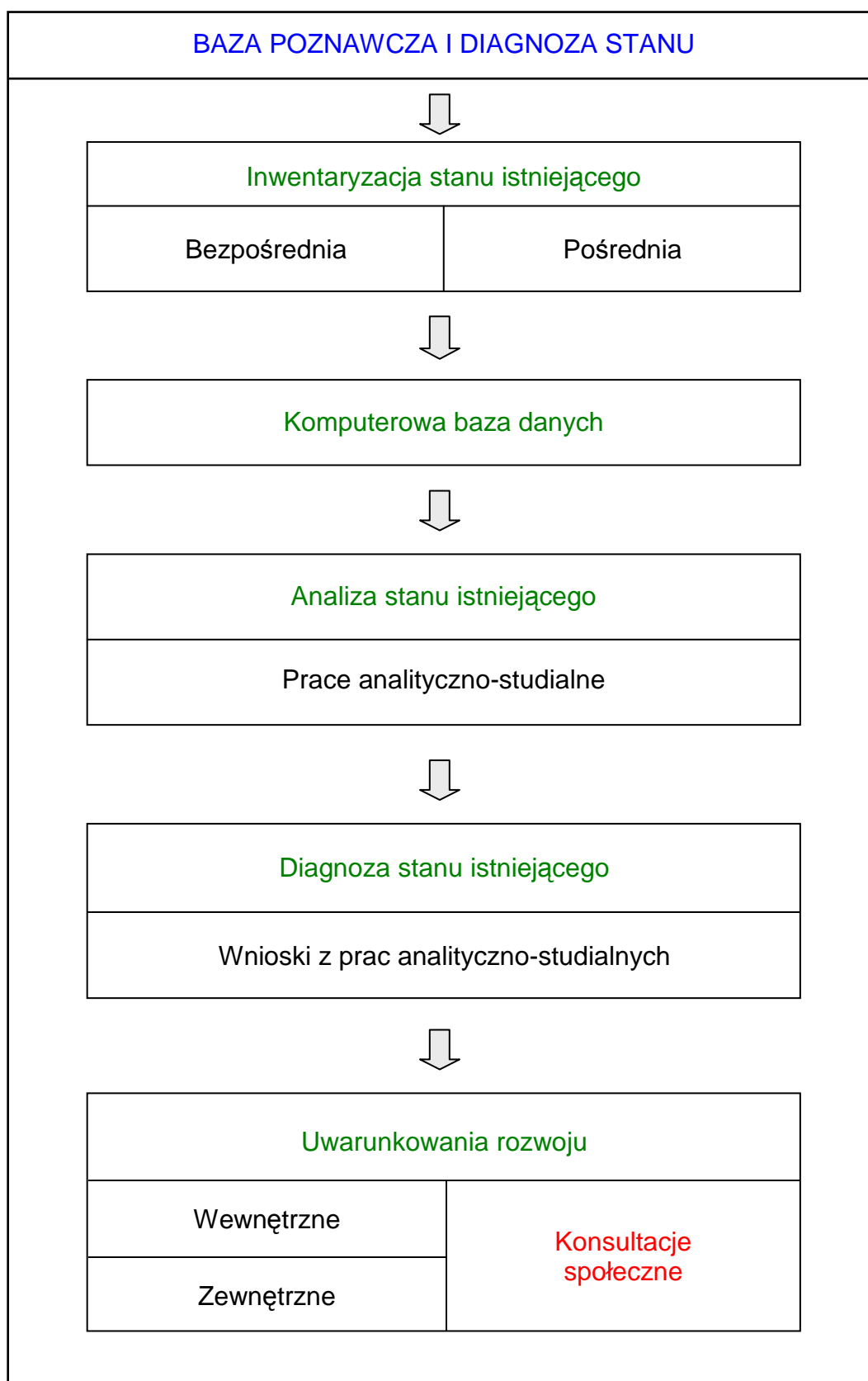
Strategię rozwoju gminy Żukowice opracowano w dwóch etapach. W pierwszym dokonano inwentaryzacji, analizy i diagnozy stanu istniejącego oraz zidentyfikowano wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania rozwoju. Etap drugi obejmował :

- określenie mocnych i słabych stron gminy,
- ustalenie szans i zagrożeń rozwoju,
- określenie celów strategicznych i zadań rozwoju,
- opracowanie zapisu tekstowego strategii.

W trakcie prac nad strategią konsultacjom społecznym poddano zidentyfikowane uwarunkowania rozwoju jak również ogólne i szczegółowe cele oraz zadania rozwoju.

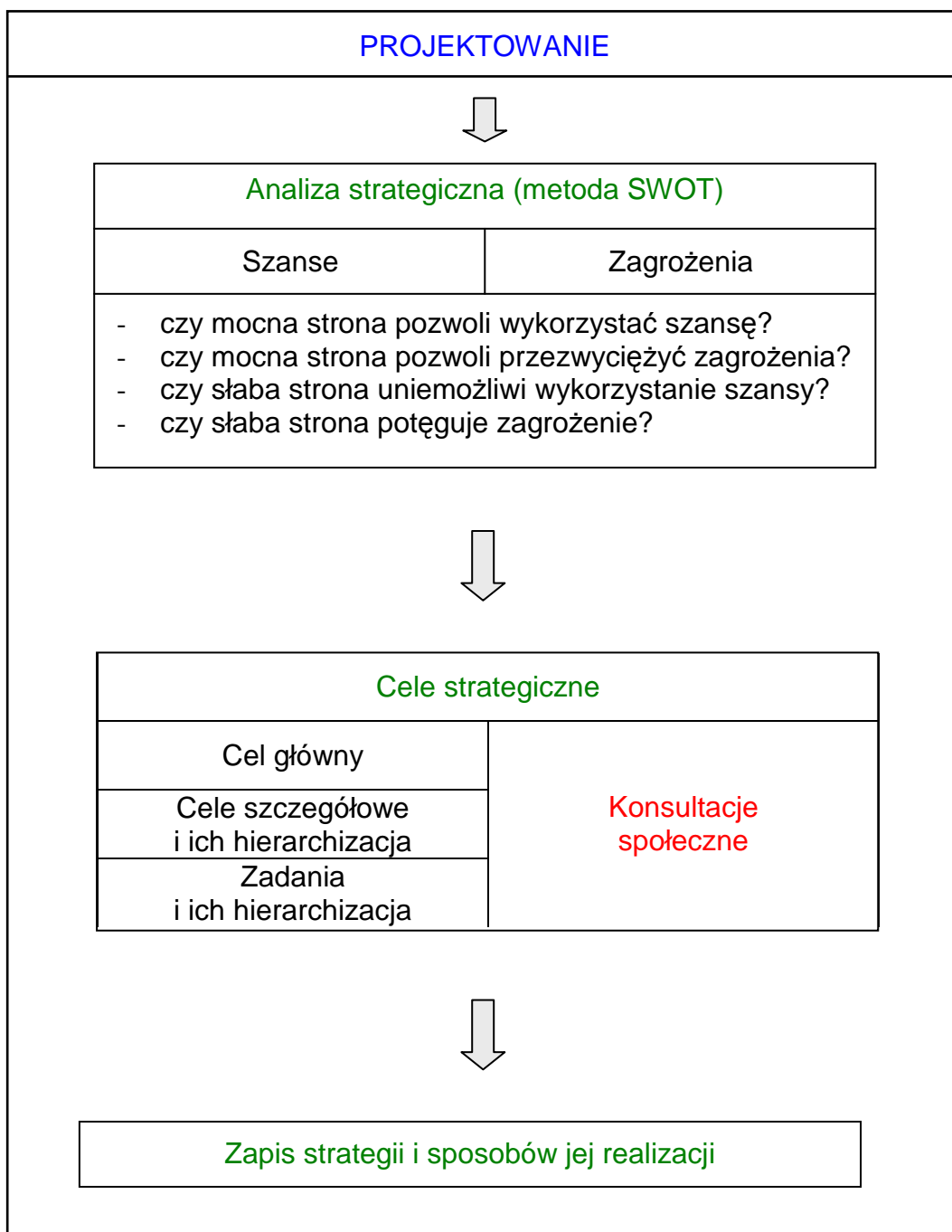
SCHEMAT BUDOWY STRATEGII

ETAP I

Rys. nr 1. Schemat budowy strategii – etap I

ETAP II

Rys. nr 2. Schemat budowy strategii – etap II

Przyjęty proces budowy strategii rozwoju gminy Żukowice przedstawiono na załączonych schematach (Rys. nr 1 i 2).

Całość opracowania składa się z zapisu tekstu strategii rozwoju gminy Żukowice i załącznika „Analiza i diagnoza stanu istniejącego”.

1. GMINA ŻUKOWICE W STRATEGII ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO I POWIATU GŁOGOWSKIEGO.

W strategii rozwoju obszarów wiejskich województwa dolnośląskiego gmina Żukowice została włączona do IV regionu funkcjonalnego – rolniczo–przemysłowego (Rys. nr 3). Region ten charakteryzuje dobry i średni poziom rozwoju społeczno-gospodarczego oraz takie same warunki rozwoju. W regionie dominuje przemysł miedziowy. Warunki klimatyczno-glebowe sprzyjają rozwojowi rolnictwa co powoduje, że obszary wiejskie regionu powinny być ukierunkowane na rozwój funkcji rolniczych i bezpośrednio z nimi związanych. Zjawiskami niekorzystnymi są niski poziom wykształcenia ludności rolniczej oraz niska intensywność produkcji rolniczej, a zwłaszcza zwierzęcej. Obszar regionu posiada wysoki stopień wyposażenia w urządzenia infrastruktury technicznej wynikający z osiągania przez gminy wysokich dochodów budżetowych i przeznaczania znacznej ich części na inwestycje na obszarach wiejskich.

Podstawową potrzebą terenów rolniczych Dolnego Śląska jest zrównanie warunków życia i pracy na obszarach wiejskich z warunkami występującymi na obszarach miast.

Spełnienie tej potrzeby zapewni zrealizowanie wizji nakreślonych w opracowanych strategiach dla obszarów wiejskich województwa dolnośląskiego i powiatu głogowskiego, które odpowiednio brzmią:

- *„Obszary wiejskie Dolnego Śląska w 2020 r. miejscem życia i pracy szeroko akceptowanym i przez to świadomie wybieranym przez społeczeństwo”,*
- *„Powiat głogowski atrakcyjnym miejscem dla mieszkańców. Jego rozwinięta infrastruktura wychodzi naprzeciw nowoczesnej gospodarce, zapewniając zrównoważony rozwój wszystkim sferom życia”.*

Rys. nr 3. Regiony funkcjonalne obszarów wiejskich Dolnego Śląska.

Droga do realizacji powyższych wizji wiedzie poprzez osiągnięcie głównych i szczegółowych celów rozwoju oraz zadań realizacyjnych określonych w strategii rozwoju obszarów wiejskich województwa dolnośląskiego oraz w strategii powiatu głogowskiego.

Głównymi celami rozwoju dla naszego województwa są:

- podniesienie poziomu życia ludności wiejskiej;
- wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich,

a dla regionu rolniczo – przemysłowego, obejmującego obszar gminy Żukowice:

- podnoszenie dochodów ludności rolniczej.

Jako cele szczegółowe ustalono dla regionu rolniczo – przemysłowego :

- przekształcenie struktury agrarnej,
- likwidacja monokultury przemysłowej poprzez rozwój funkcji pozarolniczych nie związanych z wydobyciem i przetwórstwem miedzi oraz funkcji obsługi kompleksu gospodarki żywnościowej;
- poprawa stanu środowiska przyrodniczego.

Rozwój gminy Żukowice będzie następował w dużej mierze również dzięki realizacji następujących celów strategicznych sformułowanych w strategii powiatu głogowskiego:

- awans cywilizacyjny poprzez rozwój infrastruktury społecznej i technicznej,
- konkurencyjna, zdywersyfikowana gospodarka oraz nowoczesne rolnictwo,
- zintegrowane społeczeństwo w atrakcyjnym powiecie.

Przy formułowaniu strategii rozwoju gminy Żukowice wzięto pod uwagę nakreślone dla województwa dolnośląskiego i powiatu głogowskiego wizje, a także główne i szczegółowe cele rozwoju.

2. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA GMINY ŻUKOWICE

Położona w północnej części województwa dolnośląskiego i granicząca z województwem lubuskim gmina Żukowice jest jedną z pięciu gmin stanowiących powiat głogowski. Jest gminą małą. Jej obszar (67,5 km²) stanowi 15,4% powierzchni powiatu głogowskiego i 0,3% powierzchni województwa. Obszar gminy podzielony jest na 13 obrębów ewidencyjnych obejmujących 21 miejscowości, w tym 15 sołectw.

Gminę zamieszkuje 3,6 tys. osób. Gęstość zaludnienia jest bardzo niska i wynosi 53 osoby na 1 km². Jest to około 4 razy mniej niż w powiecie głogowskim i około 3 razy mniej niż w województwie dolnośląskim.

W krajobrazie gminy Żukowice dominuje płaskorówninna rzeźba doliny Odry. Jedynie w południowej jej części krajobraz urozmaicają Wzgórza Dalkowskie leżące w obszarze chronionego krajobrazu o tej samej nazwie. Różnica wysokości na obszarze gminy wynosi 144 m.

Wysoki udział (ponad 80%) i dobra jakość użytków rolnych oraz dogodne warunki klimatyczne sprzyjają produkcji rolnej. Jednak od szeregu lat część gminy Żukowice znajduje się pod niekorzystnym wpływem Huty Miedzi „Głogów”. Oddziaływanie to doprowadziło do przekształcenia znacznego obszaru użytków rolnych na strefę ochronną wokół Huty oraz do przesiedlenia ludności oraz przeznaczenia wsi Żukowice wyłącznie do pełnienia funkcji usługowych i produkcyjnych.

Gmina Żukowice położona jest blisko miasta Głogowa oraz powiązana z otaczającymi obszarami dogodnymi połączeniami komunikacyjnymi krajowymi, wojewódzkimi i powiatowymi.

Wizerunek statystyczny gminy Żukowice na tle powiatu i województwa przedstawiono w tabeli 1.

[tabela01.xls](#)

3. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY WYNIKAJĄCE Z ANALIZY STANU ISTNIEJĄCEGO.

Przeprowadzona analiza i diagnoza stanu istniejącego, określiła gminę Żukowice jako posiadającą dobre warunki rozwoju o średnim poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego. Występujące na jej obszarze dobre warunki glebowo-klimatyczne dla rozwoju rolnictwa, ukierunkowują rozwój funkcji rolniczych i okołorolniczych.

Rozwój gminy, podobnie jak wszystkich obszarów wiejskich w Polsce, podlegać będzie zjawiskom i procesom, zachodzącym w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Dalsze otoczenie związane będzie przede wszystkim z wpływem integracji z Unią Europejską na kierunki modernizacji rolnictwa i jego szans w ramach jednolitego rynku. Bliższe otoczenie to w dużej mierze wpływ polityki państwa wobec obszarów wiejskich i przekształceń w sferze gospodarki rolnej oraz wynikające z tego konsekwencje dla modernizacji struktur agrarnych i organizacji rynku rolnego.

Przy określeniu warunków rozwoju gminy Żukowice wzięto pod uwagę czynniki mające wpływ na ten rozwój. Podzielono je ogólnie na:

- obecne i przyszłe,
- wewnętrzne i zewnętrzne,
- mające wpływ pozytywny lub negatywny.

Na podstawie analizy i diagnozy stanu istniejącego, przy uwzględnieniu powyższego podziału czynników, określono i opracowano dla gminy Żukowice wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania rozwoju.

3.1. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE.

Uwarunkowania wewnętrzne występujące obecnie na obszarze gminy Żukowice i mające bezpośredni wpływ na jej rozwój, opracowano w trzech sferach:

- demograficznej,
- przyrodniczej,
- infrastruktury i gospodarki.

Dla każdej ze sfer określono czynniki:

- pozytywne i zapisano je jako mocne strony rozwoju,
- negatywne i zapisano je jako słabe strony rozwoju.

Szczegółowy zapis mocnych i słabych stron rozwoju gminy Żukowice, dla każdej z wymienionych sfer przedstawia tabela 2.

3.2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE.

Uwarunkowania zewnętrzne, które występują obecnie lub wystąpią w przyszłość, mające pośredni wpływ na rozwój gminy Żukowice określono podając czynniki:

- pozytywne, które zapisano jako występujące w otoczeniu szanse,
- negatywne, które zapisano jako występujące w otoczeniu zagrożenia.

Szczegółowy zapis szans i zagrożeń oraz ich rodzaj i zakres przedstawiono w tabeli 3.

UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE ROZWOJU GMINY ŻUKOWICE

Tabela 2

Mocne strony	Słabe strony
1.	2.
<u>Sfera demograficzna</u>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Młoda struktura demograficzna (26,3% ludności do 17 lat) poza wyjątkiem Dankowic, Kłody, Słonego. 2. Niski udział ludności zatrudnionej w rolnictwie powyżej 55 roku życia (7,5%) z wyjątkiem Kamionej (28,6%), Słonego (15,4%) i Nielubi (17,2%). 3. Wysoki stopień przedsiębiorczości lokalnej. 4. Wysoki udział ludności z wykształceniem ponadpodstawowym (61,6 %), w tym z wykształceniem średnim i wyższym – 24,4 %. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wysoki i bardzo wysoki udział zatrudnionych w rolnictwie (45,8%) z wyjątkiem obrębów Dobrzejowice, Czerna i Brzeg Głogowski. 2. Wysoka stopa bezrobocia (16,0%). 3. Duży udział bezrobotnych z wykształceniem podstawowym i zasadniczym zawodowym (82,1 %). 4. Duży udział bezrobotnych wśród ludzi młodych (na 403 osoby 134 osoby w wieku 18-24 lata). 5. Bezrobocie wśród ludności zatrudnionej w byłych PGR-ach: udział bezrobotnych wśród byłych pracowników PGR-ów w wieku produkcyjnym wynosi ponad 60%. 6. Brak integracji społeczeństwa.

1.	2.
<u>Sfera przyrodnicza</u>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Występowanie obszaru chronionego krajobrazu „Wzgórza Dalkowskie” w obrębie Kromolin. 2. Występowanie złóż surowców naturalnych: <ul style="list-style-type: none"> - ruda miedzi - srebro - sól kamienna - kruszywo naturalne 3. Bardzo dobre warunki glebowo – klimatyczne dla rozwoju rolnictwa (87,7 pkt.) za wyjątkiem Dankowic, Czernej i Brzegu Głogowskiego. 4. Wysoki udział gruntów najlepszych (62,5%) z wyjątkiem Dobrzejowic, Czernej i Dankowic. 5. Warunki przyrodnicze sprzyjające rozwojowi produkcji warzyw w obrębach poza strefą skażeń. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niska lesistość gminy (8,9%) z wyjątkiem Dankowic (28,0%) i Żukowic (22,2%). 2. Drzewostany o średnim stopniu uszkodzenia spowodowanego czynnikami antropogenicznymi (działalność człowieka związana z rozwojem przemysłu miedziowego). 3. Brak zadrzewień śródpolnych. 4. Niska przydatność środowiska przyrodniczego dla potrzeb turystyki na większości obszaru gminy poza wyjątkiem obrębu Kromolin. 5. Wysoki wpływ oddziaływania człowieka na środowisko przyrodnicze. 6. Występowanie obszarów o przekroczonych dopuszczalnych stężeniach metali w glebie (miedź, ołów, cynk) – szczególnie Żukowice, Brzeg Głogowski, częściowo Kłoda, Kamiona i Słone.

1.

2.

Sfera infrastruktury i gospodarki

1. Bliskie położenie miasta Głogowa. 2. Korzystne połączenie komunikacyjne gminy z obszarami sąsiadującymi (przebieg dróg krajowych i wojewódzkich). 3. Wysoki udział sektora prywatnego we władaniu użytkami rolnymi (74,5%) z wyjątkiem Dankowic (23,8%). 4. W przeważającej części gminy rolny kierunek użytkowania ziemi (80,5% UR). 5. Duży udział G.O. w powierzchni U.R. całej gminy (88,2%). 6. Duży udział powierzchni gospodarstw powyżej 10,00 ha w ogólnej powierzchni gospodarstw (65,1 %). 7. Na większości obszaru gminy występuje dobra organizacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej. 8. Niski udział gruntów odłogujących (6%) – są to w większości grunty podmokłe i zalewane. 9. Mały udział właścicieli gospodarstw w wieku 56 – 65 lat (11%). 10. Zainteresowanie właścicieli gospodarstw o powierzchni powyżej 15 ha powiększaniem areału swoich gospodarstw. 11. Bardzo dobre wyposażenie gminy w wodociągi.
Istnieje koncepcja władz gminy dotycząca rozwiązania odprowadzania ścieków (projektowana rozbudowa istniejącej oczyszczalni w Nielubi i budowa nowej oczyszczalni w okolicy wsi Czerna | <ol style="list-style-type: none"> 1. Zły stan techniczny dróg transportu rolnego (70,7% wymaga modernizacji i remontu). 2. Zły stan wałów przeciwpowodziowych (odbudowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych na całej długości Odry na terenie gminy). 3. W obrębach położonych w dolinie Odry występuje zjawisko zaorywania łąk. 4. Przewaga liczby gospodarstw małych do 5,0 ha (45,2%). 5. Tendencja wzrostu liczby małych gospodarstw (do 5,0 ha) wynikająca z podziału gospodarstw średnich (5-10 ha) oraz nieznaczny wzrost w grupie gospodarstw dużych powyżej 15,0 ha. 6. Brak kontroli przepływu gruntów rolnych. 7. Średni stopień wyposażenia wsi w gminie w infrastrukturę techniczną z wyjątkiem Bukwicy i Nielubi, gdzie stopień wyposażenia w infrastrukturę techniczną jest dobry. 8. Słabe wyposażenie gminy w kanalizację (4 wsie) oraz niepełny stopień jej wykorzystania we wsiach posiadających kanalizację (Bukwica, Nielubia, Zabłocie).
Niewystarczające wyposażenie wsi w sieć telefoniczną (konieczność jej rozbudowy i modernizacji) z wyjątkiem Żukowic, Brzegu |
|--|--|

1.	2.
<p>-Brzeg Głogowski oraz związane z tym podłączenie wsi do obu oczyszczalni).</p> <p>13. W porównaniu do roku 1998 i 1999 znaczny wzrost aktywności ekonomicznej gminy.</p> <p>14. Wzrost dochodów własnych w budżecie gminy w porównaniu do lat poprzednich.</p>	<p>Głogowskiego, Domaniowic, Nielubi i Dankowic.</p> <p>10. Słabe wykorzystanie bardzo dobrych warunków glebowo -przyrodniczych do produkcji rolnej.</p> <p>11. Niskie wydatki budżetu gminy na inwestycje (22,7%).</p> <p>12. Niewystarczający poziom wyposażenia w urządzenia obsługi rolnictwa.</p> <p>13. Niezagospodarowane obiekty po byłych PGR-ach.</p> <p>14. Słaba organizacja zbytu produktów rolnych.</p> <p>15. Mała liczba miejsc pracy poza rolnictwem we wsiach gminy.</p> <p>16. Brak planów miejscowych.</p>

UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE ROZWOJU GMINY ŻUKOWICE

Tabela 3

Szanse	Zagrożenia
1.	2.
<ol style="list-style-type: none"> 1. Proces integracji Polski z Unią Europejską i związane z tym otwarcie możliwości uzyskania wsparcia rozwoju obszarów wiejskich środkami pomocowymi pod warunkiem uzupełnienia ich funduszami krajowymi. 2. Realizacja celów strategii województwa, a w tym: <ul style="list-style-type: none"> - rozwój alternatywnych gałęzi przemysłu, - rozwój przetwórstwa miedzi – wyroby wysoko przetworzone, - rozwój MSP, - rozwój turystyki weekendowej, - rozwój produkcji mięsnej i przetwórstwa. 3. Tendencja przenoszenia miejsca zamieszkania z dużych miast na obszary pozamiejskie. 4. Rzeką Odra – Program dla Odry 2006. 5. Wzrost świadomości ekologicznej ludności. 6. Wolny rynek. 7. Wejście w życie ustawy o przeznaczeniu gruntów na cele leśne i tworzenie gospodarstw leśnych. 8. Duży potencjał finansowy i gospodarczy KGHM-u. 9. Komunikacja zewnętrzna. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak rozwiązań legislacyjnych oraz organizacyjnych gwarantujących rozwój obszarów wiejskich. 2. Nierównoprawne traktowanie producentów na rynkach produktów rolnych sąsiadujących państw. 3. Brak spójnej, stabilnej i długoterminowej polityki państwa dotyczącej rozwoju obszarów wiejskich. 4. Skutki reform oświaty i służby zdrowia utrudniające i ograniczające dostęp młodzieży wiejskiej do szkół ponadpodstawowych i wyższych a ludności wiejskiej do usług medycznych. 5. Przekazywanie kompetencji w zakresie służby zdrowia i oświaty bez środków finansowych. 6. Rosnąca stopa bezrobocia w kraju mająca bezpośrednie przełożenie na rejestrowane i ukryte bezrobocie na obszarach wiejskich. 7. Obniżające się dochody ludności wiejskiej wskutek rozwierających się „nożyc” pomiędzy cenami produktów rolniczych a cenami środków produkcji i usług dla rolnictwa. 8. Redukcja zatrudnienia w KGHM. 9. Wzrost przestępczości. 10. Pogorszenie opłacalności produkcji rolnej.

1.	2.
11. Ograniczenie strefy ochronnej Huty Miedzi „Głogów”.	12. Zagrożenie powodziowe. 13. Wyczerpywanie się złóż miedzi aktualnie eksploatowanych. 14. Zbyt małe zróżnicowanie struktury przemysłu. 15. Niedostosowanie kwalifikacji nabywanych przez młodzież do potrzeb rynku pracy.

3.3. WERYFIKACJA UWARUNKOWAŃ ROZWOJU GMINY.

Proces sporządzania strategii powinien mieć uspołeczniony charakter. Dlatego też określone na podstawie analizy i diagnozy stanu istniejącego gminy Żukowice, wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania rozwoju gminy były przedmiotem dyskusji, która odbyła się w ramach konsultacji społecznych 6 czerwca 2001 roku w siedzibie Urzędu Gminy Żukowice.

Do udziału w konsultacjach zaproszeni zostali wskazani przez wójta gminy lokalni liderzy. Wśród nich znaleźli się sołtysi wszystkich wsi gminy, dyrektorzy szkół, przedstawiciele jednostek działających na rzecz rolnictwa, przedstawiciele instytucji i organizacji z zakresu ochrony zdrowia i mienia, przedstawiciele władz samorządowych oraz inne osoby zainteresowane zakresem tematycznym opracowywanej strategii rozwoju gminy Żukowice.

Zainteresowanie konsultacjami społecznymi dotyczącymi uwarunkowań rozwoju gminy okazało się duże. Wzięło w nich udział 31 osób.

W trakcie dyskusji dokonano weryfikacji określonych w przeprowadzonej analizie strategicznej mocnych i słabych stron uwarunkowań wewnętrznych rozwoju gminy oraz szans i zagrożeń uwarunkowań zewnętrznych rozwoju gminy dotyczących 3 sfer zagadnień: demograficznej, przyrodniczej oraz infrastruktury i gospodarki.

Wyniki przeprowadzonych konsultacji przedstawiono w sposób graficzny, za pomocą schematów, oddzielnie dla każdej z omawianych sfer uwarunkowań wewnętrznych rozwoju gminy Żukowice oraz szans i zagrożeń uwarunkowań zewnętrznych.

KONSULTACJA SPOŁECZNA WEWNĘTRZNYCH UWARUNKOWAŃ ROZWOJU GMINY

Żukowice, 6 czerwca 2001 r.

SFERA DEMOGRAFICZNA

Mocne strony gminy

Młoda struktura demograficzna (26,3% ludności do 17 lat) poza wyjątkiem Dankowic, Kłody, Słonego

Niski udział ludności zatrudnionej w rolnictwie powyżej 55 roku życia (7,5%) z wyjątkiem Kamioniej (28,6%), Słonego (15,4%) i Nielubi (17,2%)

Wysoki stopień przedsiębiorczości lokalnej

Wysoki udział ludności z wykształceniem ponadpodstawowym (61,6 %), w tym z wykształceniem średnim i wyższym – 24,4 %

**ZREZYGNOWANO
W TRAKCIE KONSULTACJI:**

Wysoki
stopień przedsiębiorczości
lokalnej

Słabe strony gminy

Wysoki i bardzo wysoki udział zatrudnionych w rolnictwie (45,8%) z wyjątkiem obrębów Dobrzejowice, Czarna i Brzeg Głogowski

Wysoka stopa bezrobocia (16,0%)

Duży udział bezrobotnych z wykształceniem podstawowym i zasadniczym zawodowym (82,1 %)

Duży udział bezrobotnych wśród ludzi młodych (na 403 osoby 134 osoby w wieku 18-24 lata)

Bezrobocie wśród ludności zatrudnionej w byłych PGR-ach: udział bezrobotnych wśród byłych pracowników PGR-ów w wieku produkcyjnym wynosi ponad 60%

Brak integracji społeczeństwa

UZUPEŁNIONO W TRAKCIE KONSULTACJI:

Zbyt mały
odsetek młodzieży z wy-
kształceniem średnim i wyższym
powracającej i osiedlającej się
na wsi

KONSULTACJA SPOŁECZNA WEWNĘTRZNYCH UWARUNKWAŃ ROZWOJU GMINY

Żukowice, 6 czerwca 2001 r.

SFERA PRZYRODNICZA

Mocne strony gminy

Występowanie obszaru chronionego krajobrazu „Wzgórza Dalkowskie” w obrębie Kromolin.

Występowanie złóż surowców naturalnych:

- ruda miedzi
- srebro
- sól kamienna
- kruszywo naturalne

Bardzo dobre warunki glebowo – klimatyczne dla rozwoju rolnictwa (87,7 pkt.) za wyjątkiem Dankowic, Czernej i Brzegu Głogowskiego

Wysoki udział gruntów najlepszych (62,5%) z wyjątkiem Dobrzejowic, Czernej i Dankowic

Warunki przyrodnicze sprzyjające rozwojowi produkcji warzyw w obrębach poza strefą skażeń

Słabe strony gminy

Niska lesistość gminy (8,9%) z wyjątkiem Dankowic (28,0%) i Żukowic (22,2%)

Drzewostany o średnim stopniu uszkodzenia spowodowanego czynnikami antropogenicznymi (działalność człowieka związana z rozwojem przemysłu miedziowego)

Brak zadrzewień śródpolnych

Występowanie obszarów o przekroczonych dopuszczalnych stężeniach metali w glebie (miedź, ołów, cynk) – szczególnie Żukowice, Brzeg Głogowski, częściowo Kłoda, Kamiona i Słone

Niska przydatność środowiska przyrodniczego dla potrzeb turystyki na większości obszaru gminy poza wyjątkiem obrębu Kromolin

UZUPEŁNIONO W TRAKCIE KONSULTACJI:

Warunki
przyrodnicze sprzyjające
rozwojowi produkcji warzyw i owoców
oraz nasiennictwa
i kwiatów

Wysoki wpływ oddziaływania
człowieka na środowisko przy-
rodnicze

KONSULTACJA SPOŁECZNA

WEWNĘTRZNYCH UWARUNKOWAŃ ROZWOJU GMINY

Żukowice, 6 czerwca 2001 r.

SFERA INFRASTRUKTURY I GOSPODARKI

Mocne strony gminy

Bliskie położenie miasta Głogowa

Korzystne połączenie komunikacyjne gminy z obszarami sąsiadującymi (przebieg dróg krajowych i wojewódzkich)

Wysoki udział sektora prywatnego we władaniu użytkami rolnymi (74,5%) z wyjątkiem Dankowic (23,8%)

W przeważającej części gminy rolny kierunek użytkowania ziemi (80,5% UR)

Duży udział G.O. w powierzchni U.R. całej gminy (88,2%)

Duży udział powierzchni gospodarstw powyżej 10,00 ha w ogólnej powierzchni gospodarstw (65,1 %)

Na większości obszaru gminy występuje dobra organizacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Słabe strony gminy

Zły stan techniczny dróg transportu rolnego (70,7% wymaga modernizacji i remontu)

Zły stan wałów przeciwpowodziowych (odbudowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych na całej długości Odry na terenie gminy)

W obrębach położonych w dolinie Odry występuje zjawisko zaorywania łąk

Przewaga liczby gospodarstw małych do 5,0 ha (45,2%)

Tendencja wzrostu liczby małych gospodarstw (do 5,0 ha) wynikająca z podziału gospodarstw średnich (5-10 ha) oraz nieznaczny wzrost w grupie gospodarstw dużych powyżej 15,0 ha

Brak kontroli przepływu gruntów rolnych

Niski udział gruntów odłogujących (6%) – są to w większości grunty podmokłe i zalewane

Mały udział właścicieli gospodarstw w wieku 56 – 65 lat (11%)

Zainteresowanie właścicieli gospodarstw o powierzchni powyżej 15 ha powiększaniem areału swoich gospodarstw

Bardzo dobre wyposażenie gminy w wodociągi

Istnieje koncepcja władz gminy dotycząca rozwiązania odprowadzania ścieków (projektowana rozbudowa istniejącej oczyszczalni w Nielubi i budowa nowej oczyszczalni w okolicy wsi Czerna – Brzeg Głogowski oraz związane z tym podłączenie wsi do obu oczyszczalni)

W porównaniu do roku 1998 i 1999 znaczny wzrost aktywności ekonomicznej gminy

Wzrost dochodów własnych w budżecie gminy w porównaniu do lat poprzednich.

Średni stopień wyposażenia wsi w gminie w infrastrukturę techniczną z wyjątkiem Bukwicy i Nielubi, gdzie stopień wyposażenia w infrastrukturę techniczną jest dobry

Słabe wyposażenie gminy w kanalizację (4 wsie) oraz niepełny stopień jej wykorzystania we wsiach posiadających kanalizację (Bukwica, Nielubia, Zabłocie)

Niewystarczające wyposażenie wsi w sieć telefoniczną (konieczność jej rozbudowy i modernizacji) z wyjątkiem Żukowic, Brzegu Głogowskiego, Domanowic, Nielubi i Dankowic

Słabe wykorzystanie bardzo dobrych warunków glebowo – przyrodniczych do produkcji rolnej

Niewystarczający poziom wyposażenia w urządzenia obsługi rolnictwa

Niezagospodarowane obiekty po byłych PGR-ach

Słaba organizacja zbytu produktów rolnych

Mała liczba miejsc pracy poza rolnictwem we wsiach gminy

**ZREZYGNOWANO W TRAKCIE
KONSULTACJI:**

Wzrost
dochodów własnych w budżecie
gminy w porównaniu do lat
poprzednich.

Brak planów miejscowych

UZUPEŁNIONO W TRAKCIE KONSULTACJI:

Brak możliwości
lokalizacji przedsięwzięć, które będą
tworzyły nowe miejsca pracy poza
rolnictwem.

KONSULTACJA SPOŁECZNA ZEWNĘTRZNYCH UWARUNKOWAŃ ROZWOJU GMINY

Żukowice, 6 czerwca 2001 r.

Szanse

Proces integracji Polski z Unią Europejską i związane z tym otwarcie możliwości uzyskania wsparcia rozwoju obszarów wiejskich środkami pomocowymi pod warunkiem uzupełnienia ich funduszami krajowymi

Realizacja celów strategii województwa, a w tym:

- rozwój alternatywnych gałęzi przemysłu
- rozwój przetwórstwa miedzi – wyroby wysoko przetworzone
- rozwój MSP
- rozwój turystyki weekendowej
- rozwój produkcji mięsnej i przetwórstwa

Tendencja przenoszenia miejsca zamieszkania z dużych miast na obszary pozamiejskie

Rzeka Odra
– Program dla Odry 2006

Wzrost świadomości ekologicznej ludności

Wolny rynek

Zagrożenia

Brak rozwiązań legislacyjnych oraz organizacyjnych gwarantujących rozwój obszarów wiejskich

Nierównoprawne traktowanie producentów na rynkach produktów rolnych sąsiadujących państw

Brak spójnej, stabilnej i długoterminowej polityki państwa dotyczącej rozwoju obszarów wiejskich

Skutki reform oświaty i służby zdrowia utrudniające i ograniczające dostęp młodzieży wiejskiej do szkół ponadpodstawowych i wyższych a ludności wiejskiej do usług medycznych

Przekazywanie kompetencji w zakresie służby zdrowia i oświaty bez środków finansowych

Rosnąca stopa bezrobocia w kraju mająca bezpośrednie przełożenie na rejestrowane i ukryte bezrobocie na obszarach wiejskich

Wejście w życie ustawy o przeznaczeniu gruntów na cele leśne i tworzenie gospodarstw leśnych

Duży potencjał finansowy i gospodarczy KGHM-u

Komunikacja zewnętrzna

Ograniczenie strefy ochronnej Huty Miedzi „Głogów”

UZUPEŁNIONO W TRAKCIE KONSULTACJI:

Budowa drogi szybkiego ruchu S-3

Eksploracja złóż surowców naturalnych istniejących na terenie gminy

Obniżające się dochody ludności wiejskiej wskutek rozwierających się „nożyc” pomiędzy cenami produktów rolniczych a cenami środków produkcji i usług dla rolnictwa

Redukcja zatrudnienia w KGHM

Wzrost przestępczości

Pogorszenie opłacalności produkcji rolnej

Zagrożenie powodziowe

Wyczerpywanie się złóż miedzi aktualnie eksploatowanych

Zbyt małe zróżnicowanie struktury przemysłu

Niedostosowanie kwalifikacji nabywanych przez młodzież do potrzeb rynku pracy

Uwzględniając uwagi i propozycje zgłoszone podczas dyskusji na konsultacjach społecznych nad uwarunkowaniami rozwoju gminy Żukowice, dokonano ostatecznego sformułowania mocnych i słabych stron oraz określono szanse i zagrożenia rozwoju gminy. Przy niektórych zagadnieniach dokonano agregacji zagadnień o podobnym znaczeniu. Pozwoliło to, w dalszym etapie opracowania, na dokładniejsze precyzowanie celów strategicznych rozwoju gminy Żukowice.

Zweryfikowane uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne rozwoju gminy Żukowice przedstawiają tabele nr 4 i 5.

ZWERYFIKOWANE UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE ROZWOJU GMINY ŻUKOWICE

Tabela 4

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Korzystna struktura demograficzna • Mały udział zatrudnionych w rolnictwie ludzi w wieku pow. 55 lat • Wysoki udział ludności z wykształceniem zawodowym, średnim i wyższym • Możliwość wykorzystania walorów przyrodniczo – krajobrazowych obszaru chronionego krajobrazu „Wzgórza Dalkowskie” • Występowanie złóż surowców naturalnych • Bardzo dobre warunki glebowo-klimatyczne dla rozwoju rolnictwa, w tym warzywnictwa, sadownictwa, nasiennictwa. • Korzystne położenie gminy – sąsiedztwo m. Głogowa • Korzystne połączenie komunikacyjne gminy z obszarami sąsiadującymi • Wysoki udział sektora prywatnego we władaniu użytkami rolnymi • Dobra organizacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej • Zainteresowanie właścicieli dużych gospodarstw powiększaniem areалу swoich gospodarstw • Koncepcja władz gminy rozwiązująca problem odprowadzania ścieków 	<ul style="list-style-type: none"> • Wysoki udział zatrudnionych w rolnictwie • Wysoka stopa bezrobocia • Brak integracji społeczeństwa • Niska lesistość gminy i niezadowalający stan zadrzewień śródpolnych • Wysoki wpływ oddziaływania człowieka na środowisko przyrodnicze (oddziaływanie Huty Miedzi „Głogów”) • Zły stan techniczny dróg transportu rolnego • Bardzo zły stan wałów przeciwpowodziowych i niedostateczne zabezpieczenie przeciwpowodziowe • Wadliwa struktura agrarna: • Brak kontroli nad obrotem gruntami rolnymi • Średni stopień wyposażenia wsi gminy w infrastrukturę techniczną • Słabe wykorzystanie bardzo dobrych warunków glebowo – klimatycznych do produkcji rolnej (niska obsada inwentarza oraz niski poziom produkcji roślinnej) • Niskie wydatki budżetu gminy na inwestycje • Niewystarczający poziom wyposażenia w urządzenia obsługi rolnictwa • Słaba organizacja zbytu produktów rolnych • Mała liczba miejsc pracy poza rolnictwem we wsiach gminy • Brak planów miejscowych • Niezagospodarowane obiekty po byłych PGR-ach

ZWERYFIKOWANE UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE ROZWOJU GMINY ŻUKOWICE

Tabela 5

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Proces integracji Polski z Unią Europejską i związane z tym otwarcie możliwości uzyskania wsparcia rozwoju obszarów wiejskich środkami pomocowymi pod warunkiem uzupełnienia ich funduszami krajowymi. • Realizacja celów strategii województwa i powiatu • Tendencja przenoszenia miejsca zamieszkania z dużych miast na obszary pozamiejskie • Rzeka Odra – Program dla Odry 2006 • Wzrost świadomości ekologicznej ludności • Wolny rynek • Wejście w życie ustawy o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia • Duży potencjał finansowy i gospodarczy KGHM-u • Komunikacja zewnętrzna • Ograniczenie strefy ochronnej Huty Miedzi „Głogów” 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak rozwiązań legislacyjnych oraz organizacyjnych gwarantujących rozwój obszarów wiejskich • Nierównoprawne traktowanie producentów na rynkach produktów rolnych. • Brak spójnej, stabilnej i długoterminowej polityki państwa dotyczącej rozwoju obszarów wiejskich • Skutki reform oświaty i służby zdrowia utrudniające i ograniczające dostęp młodzieży wiejskiej do szkół ponadpodstawowych i wyższych a ludności wiejskiej do usług medycznych • Przekazywanie kompetencji gminom w zakresie służby zdrowia i oświaty bez środków finansowych • Rosnąca stopa bezrobocia w kraju mająca bezpośrednie przełożenie na rejestrowane i ukryte bezrobocie na obszarach wiejskich • Obniżające się dochody ludności wiejskiej wskutek rozwierających się „nożyc” pomiędzy cenami produktów rolniczych, a cenami środków produkcji i usług dla rolnictwa • Redukcja zatrudnienia w KGHM • Wzrost przestępczości • Zagrożenie powodziowe • Wyczerpywanie się złóż miedzi aktualnie eksploatowanych • Zbyt małe zróżnicowanie struktury przemysłu • Niedostosowanie kwalifikacji nabywanych przez młodzież do potrzeb rynku pracy

4. ANALIZA SWOT.

Następnym etapem prac nad strategią rozwoju gminy Żukowice było ustalenie i określenie celów rozwoju gminy. Posługując się analizą SWOT, oceniono zarówno wewnętrzne jak i zewnętrzne czynniki mające wpływ na powodzenie strategii. Wykorzystano w niej mocne i słabe strony gminy jako uwarunkowania wewnętrzne oraz szanse i zagrożenia jako uwarunkowania zewnętrzne.

Analiza SWOT była bardzo ważnym etapem procesu planowania strategicznego, niezbędnym dla prawidłowego sformułowania strategicznych celów rozwoju, a w szczególności celów i zadań szczegółowych. Prowadząc analizę należało odpowiedzieć na cztery zasadnicze pytania:

- czy mocna strona gminy pozwoli wykorzystać szansę ?
- czy mocna strona gminy pozwoli przezwyciężyć zagrożenia ?
- czy słaba strona gminy uniemożliwi wykorzystanie szansy ?
- czy słaba strona gminy potęguje zagrożenie ?

Odpowiedzi na pytania zawierają zawarto w tabeli 6. Przyjęta symbolika oznacza następujące warianty odpowiedzi:

- dwa plusy (+ +) - zdecydowanie tak
- jeden plus (+) - tak
- zero (0) - ani tak, ani nie
- jeden minus (-) - nie
- dwa minusy (- -) - zdecydowanie nie

Analiza mocnych stron i szans

Tabela 6

Mocne strony										
Korzystna struktura demograficzna	++	+	+	0	++	++	+	++	0	+
Mały udział zatrudnionych w rolnictwie ludzi w wieku pow. 55 lat	++	+	0	0	++	++	+	0	0	0
Wysoki udział ludności z wykształceniem zawodowym, średnim i wyższym	++	++	0	+	++	++	+	++	0	+
Możliwość wykorzystania walorów przyrodniczo – krajobrazowych obszaru chronionego krajobrazu „Wzgórze Dalkowskie”	0	+	++	0	++	0	0	+	+	+
Występowanie złóż surowców naturalnych	0	0	0	0	0	0	0	+	0	0
Bardzo dobre warunki glebowo – klimatyczne dla rozwoju rolnictwa, w tym warzywnictwa, sadownictwa, nasiennictwa.	+	+	0	+	+	++	-	-	+	++
Korzystne położenie gminy (sąsiedztwo miasta Głogów)	0	+	++	+	+	++	0	++	+	+
Korzystne połączenie komunikacyjne gminy z obszarami sąsiadującymi	+	+	++	0	0	++	0	+	++	+
Wysoki udział sektora prywatnego we władaniu użytkami rolnymi	++	+	0	+	+	++	+	0	0	++
Dobra organizacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej	+	+	0	+	+	++	+	0	0	+
Zainteresowanie właścicieli dużych gospodarstw powiększaniem areалу swoich go-spodarstw	+	++	0	0	+	++	+	0	0	+
Koncepcja władz gminy rozwiązująca problem odprowadzania ścieków	+	++	++	0	++	0	0	+	-	-
Szanse:	Proces integracji Polski z Unią Europejską i związane z tym otwarcie możliwości uzyskania wsparcia rozwoju obszarów wiejskich środkami pomocowymi pod warunkiem uzupełnienia ich funduszami krajowymi.	Realizacja celów strategii województwa i powiatu	Tendencja przenoszenia miejsca zamieszkania z dużych miast na obszary pozamiejskie	Rzeka Odra – Program dla Odry 2006	Wzrost świadomości ekologicznej ludności	Wolny rynek	Wejście w życie ustawy o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia	Duży potencjał finansowy i gospodarczy KGHM-U	Komunikacja zewnętrzna	Ograniczenie strefy ochronnej Huty Miedzi „Głogów”

Analiza słabych stron i szans

Słabe strony											
Wysoki udział zatrudnionych w rolnictwie	++	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wysoka stopa bezrobocia	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Brak integracji społeczeństwa	+	+	0	-	+	-	-	+	-	0	
Niska lesistość gminy i niezadowolający stan zadrzewień śródpolnych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wysoki wpływ oddziaływania człowieka na środowisko przyrodnicze (oddziaływanie Huty Miedzi „Głogów”)	+	+	+	-	-	+	-	-	-	0	
Zły stan techniczny dróg transportu rolnego	-	-	0	-	-	-	-	-	-	+	+
Bardzo zły stan wałów przeciwpowodziowych i niedostateczne zabezpieczenie przeciwpowodziowe	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-
Wadliwa struktura agrarna	++	+	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Brak kontroli na obrotem gruntami rolnymi	++	+	-	-	-	-	+	-	-	-	-
Średni stopień wyposażenia wsi gminy w infrastrukturę techniczną	-	-	+	-	-	-	-	0	-	-	++
Słabe wykorzystanie bardzo dobrych warunków glebowo – klimatycznych do produkcji rolnej (niska obsada inwentarza oraz niski poziom produkcji roślinnej)	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-
Niskie wydatki budżetu gminy na inwestycje	++	++	-	-	-	-	-	0	+	+	
Niewystarczający poziom wyposażenia w urządzenia obsługi rolnictwa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Słaba organizacja zbytu produktów rolnych	-	+	-	-	-	++	-	-	-	-	-
Mała liczba miejsc pracy poza rolnictwem we wsiach gminy	+	+	0	-	-	-	-	0	-	-	-
Brak planów miejscowych	+	+	+	+	-	-	-	0	++	++	
Niezagospodarowane obiekty po byłych PGR-ach	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-
Szanse:	<p>Proces integracji Polski z Unią Europejską i związane z tym otwarcie możliwości uzyskania wsparcia rozwoju obszarów wiejskich środkami pomocowymi pod warunkiem uzupełnienia ich funduszami krajowymi</p> <p>Realizacja celów strategii województwa i powiatu</p> <p>Tendencja przenoszenia miejsca zamieszkania z dużych miast na obszary pozamiejskie</p> <p>Rzeka Odra – Program dla Odry 2006</p> <p>Wzrost świadomości ekologicznej ludności</p> <p>Wolny rynek</p> <p>Wejście w życie ustawy o przeznaczaniu gruntów rolnych do zalesienia</p> <p>Duży potencjał finansowy i gospodarczy KGHM-u</p> <p>Komunikacja zewnętrzna</p> <p>Ograniczenie strefy ochronnej Huty Miedzi „Głogów”</p>										

5. WIZJA GMINY ŻUKOWICE 2020 ROKU

Cele rozwoju województwa i kraju oraz prognozy rozwoju obszarów wiejskich wskazują na utrzymanie w okresie perspektywnym stanu zaludnienia tych obszarów. W okresie postępującej globalizacji, przede wszystkim polityki i gospodarki, ale także kultury i wymiany informacji staje się oczywistym, że mieszkańcy gminy będą chcieli mieć zapewnione lepsze niż obecnie warunki życia. Będą chcieli również, aby dostrzeżono ich osiągnięcia, aby walory krajobrazowe, przyrodnicze i turystyczne ich gminy były szerzej znane.

Znając wszystkie mankamenty i niedoskonałości swojej gminy, społeczność lokalna zdaje sobie sprawę z konieczności nadrobienia wieloletnich zaniedbań w różnych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego oraz tego, że nadrobienie utraconego dystansu wymagać będzie wieloletniej, ciężkiej pracy.

W celu zmobilizowania mieszkańców gminy do realizacji wytyczonych celów i zadań z pełną determinacją i wiarą w końcowy sukces, niezbędne jest roztoczenie przed nimi wizji, którą zaakceptują i z którą się utożsamiają. W wyniku przeprowadzonych studiów i analiz a także przeprowadzonych konsultacji społecznych wizję rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Żukowice sformułowano następująco:

„Poziom życia w gminie dorównuje przeciętnemu poziomowi życia w kraju, społeczność jest zintegrowana, przedsiębiorcza i nastawiona na realizację celów nie tylko materialnych, ale i niematerialnych”.

Dla osiągnięcia tej wizji wymagane jest określenie celów głównych i szczegółowych oraz zadań związanych z realizacją wizji, zhierarchizowanych według znaczenia.

6. CELE I ZADANIA ROZWOJU GMINY WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW ROZWOJU ORAZ ICH HIERARCHIA

Analiza SWOT, której poddano zewnętrzne i wewnętrzne uwarunkowania rozwoju gminy Żukowice, pozwoliła określić główny i szczegółowe strategiczne cele rozwojowe.

Realizacja celu głównego:

Poprawa warunków życia i pracy mieszkańców gminy

pozwole osiągnąć, określoną wcześniej wizję gminy Żukowice w roku 2020.

Osiągnięciu celu głównego służyć będzie realizacja celów szczegółowych i związanych z nimi zadań. Jako cele szczegółowe przyjęto :

- modernizację kompleksu gospodarki żywnościowej,
- podniesienie poziomu wykształcenia ludności wiejskiej,
- wielofunkcyjny rozwój gminy,
- modernizację i rozwój infrastruktury technicznej,
- kształtowanie i ochronę środowiska przyrodniczego,
- poprawę infrastruktury społecznej,
- nadzór i koordynację realizacji strategii.

Cele szczegółowe są tak sformułowane i ułożone, aby wszystkie przyczyniły się do osiągnięcia powodzenia w realizacji celu głównego. Poszczególne cele szczegółowe i podporządkowane im zadania są niejednokrotnie ze sobą tak ściśle powiązane, że realizacja jednego przyczynić się może do rozwiązywania problemów związanych z pozostałymi.

Ustalone cele i zadania rozwoju gminy Żukowice były przedmiotem społecznych konsultacji przeprowadzonych 4 lipca 2001 r. w siedzibie Urzędu Gminy, w których uczestniczyli przedstawiciele mieszkańców poszczególnych wsi oraz organizacji i instytucji działających na obszarze gminy. W konsultacjach uczestniczyło 28 osób, co świadczy o dużym zainteresowaniu lokalnej społeczności możliwościami rozwoju gminy.

W oparciu o dyskusję i zgłaszane wnioski dokonano weryfikacji szczegółowych celów oraz zadań rozwoju nadając im ostateczną, zagregowaną formę zapisu i hierarchię. Zweryfikowane cele rozwoju gminy Żukowice oraz ich wzajemne

powiązania przedstawiono na rys. nr 4. Cele szczegółowe i przyporządkowane im zadania realizujące przedstawiono na rysunku nr 5.

6.1. GŁÓWNY CEL ROZWOJU

Cel główny formułuje najważniejsze zadanie, które ma zostać osiągnięte w wyniku realizacji strategii. Jest on w zasadzie dość ogólny i pojemny, ale na jego realizację złożą się wiele komplementarnych wobec siebie programów i szeroki zakres działań, w wyniku których zostanie on zrealizowany w okresie przewidzianym w strategii.

Głównym celem rozwoju gminy Żukowice jest :

Poprawa warunków życia i pracy mieszkańców gminy.

Poziom życia ludności wiejskiej odbiega znacznie od poziomu życia mieszkańców miast. Na ograniczenie możliwości korzystania z cywilizacyjnych udogodnień wpływają : wielkość osiedli wiejskich, specyfika zabudowy wsi oraz wieloletnie zaniedbania inwestycyjne. Mieszkania wyposażone w wodociąg, wc i łazienkę w Polsce posiada niespełna 2/3 ludności wiejskiej. W miastach dostęp do tych urządzeń posiada prawie 90% mieszkańców. Wskaźnik korzystających z gazu sieciowego i centralnego ogrzewania jest na obszarach wiejskich sześciokrotnie mniejszy. Tylko 4% zagród wiejskich podłączonych jest do sieci kanalizacyjnych. Bezpośrednio do rowów i rzek ścieki odprowadza 25% właścicieli nieruchomości. Stan środowiska przyrodniczego terenów wiejskich jest systematycznie pogarszany przez zwiększającą się dysproporcję pomiędzy ilością gospodarstw zwodociągowanych a ilością przyłączy kanalizacyjnych. Coraz większego znaczenia w procesie pogarszania jakości środowiska nabiera używanie ze względów ekonomicznych jako opału różnego rodzaju odpadów (np. opakowań z tworzyw sztucznych, zużytego ogumienia pojazdów mechanicznych, itp.).

Gmina Żukowice, choć wyróżnia się korzystnie na tle wskaźników krajowych, nie jest pozbawiona problemów związanych z infrastrukturą techniczną. Ponad stu-procentowe zwodociągowanie (niektóre zabudowania posiadają więcej niż jedno przyłącze) przy równoczesnym podłączeniu do kanalizacji tylko 22,1% budynków powoduje niekorzystne procesy w stanie środowiska przyrodniczego. Na stan

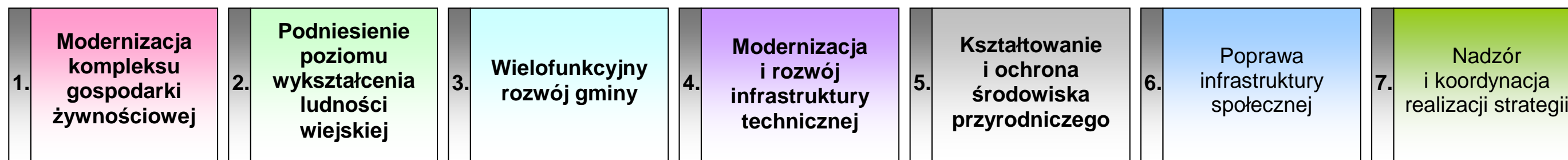

Rys. nr 4. Schemat celów szczegółowych warunkujących realizację celu głównego.

C E L G Ł Ó W N Y

POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA I PRACY MIESZKAŃCÓW GMINY

C E L E S Z C Z E G Ó Ł O W E

Z A D A N I A

Rys. nr 5. Schemat celów i zadań strategicznych rozwoju gminy

czystości atmosfery nie wpływa korzystnie podłączenie do sieci gazowej tylko 30,5% budynków, które mogłyby z niej pobierać gaz.

Jeszcze gorsza na terenach wiejskich jest sytuacja w zakresie infrastruktury społecznej. Mieszkańcy wsi mają trudniejszy od mieszkańców miast dostęp do placówek kulturalnych, oświaty, służby zdrowia oraz innych form aktywności społecznej i kulturalnej. Świadczy o tym między innymi fakt, że na wszystkich mieszkańców gminy (3,6 tys. osób) przypada jeden lekarz stomatolog, dwóch lekarzy ogólnych oraz jedna apteka. Gorsze niż w mieście są też warunki i poziom nauczania (szczególnie dotyczy to wyposażenia szkół oraz dostępu do nich).

Zacofaniu cywilizacyjnemu towarzyszy upośledzenie ekonomiczne. Coraz gorsza sytuacja ekonomiczna mieszkańców wsi wynika z braku możliwości uzyskiwania dochodów poza rolnictwem. Liberalizacja rynku produktów rolnych i żywnościowych, ograniczone stosowanie instrumentów ochronnych rynku krajowego oraz wadliwa struktura obszarowa wpływają na systematyczne obniżanie się parytetu dochodowego. W Polsce w latach 1995-1999 dysparytet dochodów z pracy w rolnictwie w porównaniu z dochodami ludności nierolniczej zmienił się z 69:100 do 38:100. Konsekwencją tego jest fakt, że dochody niższe od rolników uzyskują obecnie jedynie te grupy ludności, które utrzymują się z pomocy społecznej.

Warunków pracy i życia ludności wiejskiej nie będzie można poprawić bez powstrzymanie tych tendencji. Wymaga to zatrzymania spadku dochodów rodzin wiejskich, uruchomienia mechanizmów prodochodowych w rolnictwie oraz tworzenia nowych, nierolniczych miejsc pracy. Osiągnąć to można poprzez wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich.

6.2. SZCZEGÓŁOWE CELE ROZWOJU.

Do osiągnięcia celu głównego niezbędne będzie zrealizowanie celów szczegółowych i zadań, określonych i uszeregowanych według znaczenia w trakcie konsultacji społecznych, przedstawionych na rys. nr 5.

6.2.1. Modernizacja kompleksu gospodarki żywnościowej

Gmina Żukowice posiada dogodne dla produkcji rolniczej warunki glebowo-klimatyczne. Dla pełnego ich wykorzystania niezbędna będzie modernizacja

kompleksu gospodarki żywnościowej, a jej powodzenie zależy od zrealizowania szeregu zadań.

Wadliwa struktura obszarowa gospodarstw nie sprzyja intensyfikacji produkcji rolniczej w gminie. Średnia powierzchnia gospodarstwa, wynosi 8,11 ha. Wprawdzie jest ona wyższa od średniej wielkości gospodarstwa w województwie dolnośląskim (6,9 ha) jednak i tak nie zapewnia właścicielowi osiągnięcie dochodu parytetowego z dochodami w nierolniczych działach gospodarki narodowej. Gospodarstw dużych jest niewiele, a w strukturze obszarowej dominują gospodarstwa o powierzchni poniżej 5 ha, stanowiące 45,2% ogólnej ich liczby.

Proces koncentracji ziemi wymaga znacznego przyspieszenia. Odbywać się powinien w oparciu o przepływ ziemi wewnątrz sektora prywatnego oraz o grunty z Zasobu Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa stanowiących prawie 21% powierzchni gminy.

W celu przyspieszenia wewnątrzsektorowego przepływu ziemi niezbędne jest wsparcie procesu obszarowej polaryzacji gospodarstw poprzez umożliwienie rolnikom zdobywania nowych, nierolniczych zawodów oraz tworzenie miejsc pracy poza rolnictwem. Proces ten wymaga większego niż dotychczas zaangażowania ze strony Państwa, między innymi przez wdrożenie systemu rent strukturalnych.

Nie można jednak ograniczyć się wyłącznie do oczekiwania na działania rządu. W proces przebudowy struktury obszarowej gospodarstw muszą się włączyć aktywnie władze samorządowe: powiatowe i gminne oraz sami mieszkańcy wsi. W ich działaniach środki finansowe nie muszą być najważniejsze. Pierwszoplanowa winna być rola inspirująca, pobudzanie aktywności rolników, doradztwo oraz organizacyjne wspieranie przemian.

Bardzo duże znaczenie będzie miała zdolność samorządu do nawiązania konkretnego dialogu ze społecznością gminną i do jej integracji przy realizacji konkretnych zadań. W tych procesach należy dążyć do likwidacji „atomizacji” społeczności wiejskiej jaka nastąpiła w wyniku likwidacji większości instytucji gminnych po 1980 roku. Najlepszym katalizatorem tego procesu będzie skoncentrowanie się samorządu gminnego na inspirowaniu powstawania grup producenckich i organizacyjne wspieranie ich tworzenia.

Powiększanie gospodarstw w oparciu o zasób gruntów Skarbu Państwa wymaga zmiany dotychczasowego działania Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa polegającej na odejściu od przetargów nieograniczonych na bardzo duże

arealy, na rzecz przetargów ofertowych, kierowanych do miejscowych rolników w celu powiększenia ich gospodarstw i dostosowanych obszarowo do ich możliwości finansowych.

Innym impulsem do powiększania gospodarstw rolnych mogłoby być wprowadzenie regulacji prawnych, umożliwiających wieloletnim dzierżawcom użytkowanie dzierżawionych gruntów na zasadach zbliżonych do własności.

Wszystkie proponowane sposoby **kształtowania struktury obszarowej gospodarstw (zad. 1.1.)** wymagają wsparcia finansowego ze strony Państwa, głównie poprzez zagwarantowanie pomocy kredytowej na dogodnych dla rolników warunkach.

Bardzo często jednak rolnicy nie wiedzą na jakie cele, gdzie i na jakich warunkach mogą uzyskać pomoc kredytową. Aktywniejszą działalność informacyjną w tym zakresie winien prowadzić samorząd gminy wspólnie z pracownikami Ośrodka Doradztwa Rolniczego i służbami branżowymi.

Nieustabilizowany rynek produktów rolnych oraz zmienność warunków ekonomicznych i pogodowych powoduje, że gospodarstwa rolnicze, a zwłaszcza te które specjalizują się w określonych, wąskich kierunkach produkcji co jakiś czas wpadają w przysłowiowe „świńskie dołki”. Receptą na to zjawisko winien być powrót do wielokierunkowości produkcji w gospodarstwach. W gospodarstwach wielokierunkowych straty na jednym kierunku produkcji zostaną wyrównane zyskami na innych. W ten sposób gospodarstwa uzyskują stabilność ekonomiczną.

Mankamentem gospodarstw wielokierunkowych jest bardzo długi czas amortyzacji specjalistycznego sprzętu rolniczego, obniżający ekonomiczną efektywność działalności rolniczej. Dlatego, równoległe z gospodarstwami wielokierunkowymi, w gminie powinny powstawać i rozwijać się zakłady świadczące usługi kosztownymi, specjalistycznymi maszynami rolniczymi.

Obok rynku usług sprzętowych powinien powstawać rynek usług chemicznych – nawożenia i ochrony roślin. Powstanie specjalistycznych zakładów chemizacyjnych, przestrzegających zasad, terminów i warunków wykonywania zabiegów winno przyczynić się do poprawy stanu zdrowia ludności rolniczej oraz stanu środowiska przyrodniczego.

Intensyfikacja produkcji rolniczej w gminie może następować również poprzez **dostosowanie produkcji roślinnej do warunków przyrodniczych ze szczególnym rozwijaniem w szerszym zakresie warzywnictwa, sadownictwa,**

nasiennictwa i kwiaciarstwa (zad. 1.2.). Na obszarze gminy Żukowice rozwojowi tych kierunków produkcji roślinnej sprzyjają bardzo dobre warunki glebowo-klimatyczne oraz istniejące już tradycje uprawy warzyw, które w strukturze zasiewów trzech wsi (Kłoda, Kromolin, Nielubia) stanowią ok. 5%. Korzystnymi czynnikami są również istniejące w otoczeniu gminy duże rynki zbytu – Głogów, Lubin, Polkowice, rozwijające się sieci marketów i giełdy hurtowe produktów rolnych oraz ośrodki oświatowy kształcący specjalistów z zakresu warzywnictwa i kwiaciarstwa.

Skorzystanie z tych możliwości wymagać będzie wzmocnienia pozycji rolników, zwłaszcza na pierwotnym rynku płodów rolnych. Osiągnięcie tego będzie możliwe poprzez samoorganizację rolników, głównie w grupach producenckich. Współdziałanie rolników w zakresie osiągania jednolitego gatunkowo i jakościowo produktu oraz oferowanie atrakcyjnych handlowo, ilości wyprodukowanego towaru wzmocni ich pozycję wobec odbiorców, a w konsekwencji poprawi opłacalność produkcji rolniczej. Zorganizowanym grupom producenckim łatwiej będzie określać własne interesy, zabiegać o nie i wprowadzać stosowne zapisy do umów kontraktacyjnych.

W rozwijaniu bardzo intensywnych kierunków produkcji roślinnej muszą zostać uwzględnione ograniczenia wynikające z sąsiedztwa Huty Miedzi „Głogów”. W sąsiedztwie strefy ochronnej huty, gdzie występują skażenia gleb należałoby rozwijać produkcję nasienną i kwiaciarstwo oraz roślin przemysłowych. Na obszarach oddalonych od strefy, posiadających gleby nie skażone metalami ciężkimi można rozwijać produkcję warzyw i sadownictwo. Prowadzone przez hutę prace w celu wyeliminowania emisji szkodliwych substancji oraz systematyczne badania poziomu skażeń w glebie mogą w przyszłości wprowadzić korektę tych specyficznych „stref rejonizacji” na obszarze gminy.

Na bardzo niskim poziomie znajduje się w gminie Żukowice produkcja zwierzęca. Obsada zwierząt gospodarskich kształtuje się na poziomie 26,7 SD / 100 ha UR, przy bardzo wyraźnej dominacji udziału trzody chlewnej w stadzie (23,8 SD / 100 ha UR). Regres w hodowli bydła najlepiej obrazuje spadek pogłowia bydła z 2976 SF w roku 1977 i 1096 SF w roku 1998 do 436 w roku 1996 i 226 SF w roku 2001. Jest to wynik ciągłego spadku opłacalności chowu bydła, a częściowo także ograniczeń w produkcji mleka i mięsa związanych z zanieczyszczeniami gleb położonych w sąsiedztwie Huty Miedzi „Głogów”.

Pomimo trudności występujących w ostatnich latach w przemyśle mleczarskim istniejący na terenie gminy w Brzegu Głogowskim Zakład Mleczarski nadal prowadzi produkcję, borykając się z trudnościami surowcowymi (dowóz ze znacznych odległości). Sytuacja ta powoduje, że mleczarnia winna aktywnie włączyć się w proces odbudowy pogłównia bydła w gminie, a zwłaszcza pogłównia krów mlecznych. Zawieranie wieloletnich umów kontraktacyjnych, pomoc w uzyskiwaniu kredytów na zakup zarodowych zwierząt hodowlanych, modernizację i budowę obór oraz ich wyposażenie w specjalistyczne urządzenia, itp., a nawet poręczanie tych kredytów powinno sprzyjać wzrostowi produkcji mleka w bezpośrednim sąsiedztwie zakładu.

Hodowli bydła w gminie Żukowice sprzyjają również warunki przyrodnicze. Warunki glebowe i wodne w Dolinie Odry preferują prowadzenie w niej gospodarki łąkowo-pastwiskowej. Jednak warunki ekonomiczne, a zwłaszcza opłacalność produkcji zbóż w ostatnich latach spowodowały, że znaczny obszar użytków zielonych w Dolinie Odry został zaorany. Należy czynić starania wymuszające ponowne, pełne zagospodarowanie tego obszaru jako użytków zielonych. Konieczność wykorzystanych zielonek i siana będzie sprzyjać rozwojowi chowu bydła.

Rozwój produkcji zwierzęcej, w tym odbudowa stada bydła (zad. 1.3.) nie dokona się bez zewnętrznej pomocy dla rolników. Radykalna zmiana będzie mogła nastąpić jedynie przy aktywnym działaniu Państwa w celu ochrony krajowych producentów mleka i mięsa wołowego (racjonalna polityka celno-importowa, dopłaty do produktów spełniających unijne wymagania jakościowe, badania sanitarno-weterynaryjne importowanych produktów żywnościowych) oraz pomoc dla rolników-kontrahentów ze strony jednostek zajmujących się skupem i przetwórstwem surowców żywnościowych.

Rozwojowi produkcji zwierzęcej, a zwłaszcza hodowli bydła mlecznego sprzyjać winna przebudowa struktury agrarnej oraz rozwój grup producentów rolnych. Koncentracja i zwiększenie rozmiaru produkcji sprzyjać bowiem będą opłacalności inwestycji niezbędnych do zapewnienia handlowych ilości wysokiej jakości produktów.

Obszar gminy Żukowice położony jest w Dolinie Odry oraz strefie oddziaływania jej lewobrzeżnych dopływów : Średniego Potoku, Dalkówki i Dobrzejówki. Odra i jej dopływy stwarzają dla gminy duże zagrożenie powodziowe,

któremu nie są w stanie zapobiec istniejące urządzenia przeciwpowodziowe znajdujące się w złym stanie technicznym. Powierzchnię terenów zalewowych w gminie szacuje się na około 600 ha. Paradoksalnie, równocześnie na części obszaru gminy coraz częściej występują niedobory wilgoci wpływające znacząco na spadek plonów.

W tej sytuacji niezbędna staje się **poprawa stanu urządzeń melioracyjnych (zad. 1.4.)**. Obejmować ona musi odbudowę i modernizację zabezpieczeń przeciwpowodziowych na całej długości Odry w granicach gminy oraz cieków podstawowych o długości ca 10 km i rowów melioracyjnych o długości ca 25 km. Przy prowadzonych pracach należy zabezpieczyć możliwości nadmiaru wód w latach wilgotnych, jak również ich retencji w latach suchych. Zakres melioracji szczegółowych jest znacznie mniejszy, gdyż drenowania wymaga tylko ca 130 ha użytków rolnych.

W obecnym stanie prawnym rzeki, rowy i urządzenia melioracyjne mają różnych właścicieli. Są to Okręgowa Dyrekcja Gospodarki Wodnej, Regionalny Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych i Gmina. Dlatego Modernizacja istniejących i budowa nowych urządzeń melioracyjnych wymagać będzie szczególnie dużego wysiłku koordynacyjnego. Podstawowa rola w koordynacji prac należeć będzie do samorządu gminnego.

Zmiany własnościowe i strukturalne oraz dążenie do minimalizacji kosztów produkcji rolniczej wymagać będą **modernizacji i przebudowy układu sieci dróg transportu rolnego (zad. 1.5.)**. Potrzeba ta wynika z ich złego stanu technicznego oraz nieracjonalnego układu przestrzennego. Pracami modernizacyjnymi należy objąć ponad 60% istniejących dróg rolniczych (ok. 140 km). O wyborze drogi do przebudowy decydować winna między innymi ekonomiczna efektywność przedsięwzięcia, jakość obsługiwanych gruntów, obciążenie drogi, tworzenie alternatywnych sieci połączeń drogowych w stosunku do dróg publicznych. Prowadzone prace modernizacyjne powinny zapewniać, poprzez dobór nawierzchni i rozwiązań konstrukcyjnych, długi okres eksploatacji drogi. Optymalnym rozwiązaniem byłoby prowadzenie prac modernizacyjnych kompleksowo w oparciu o przyjęte przez lokalne społeczności plany urządzeniowo – rolne gmin i wsi.

Ponieważ drogi transportu publicznego w większości stanowią własność gminy obowiązek ich modernizacji spoczywał będzie na samorządzie gminnym. Przy bardzo ograniczonych własnych możliwościach finansowych samorząd będzie musiał

zabiegać o pozyskanie dodatkowych, zewnętrznych środków. Głównie źródło tych środków należy upatrywać w funduszach pomocowych Unii Europejskiej (SAPARD). Dużą pomoc w tym zakresie gmina może uzyskać ze strony Samorządu Województwa Dolnośląskiego w ramach Terenowego Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych. Efekty uzyskanej pomocy można będzie zwiększyć, gdy samorządowi uda się zintegrować lokalną społeczność i uzyskać jej współdziałanie przy realizacji poszczególnych zadań.

Zintensyfikowanie produkcji rolnej może spowodować problemy ze zbyt dużą ilością wyprodukowanych produktów. Dlatego już na wstępnym etapie realizacji strategii rozwoju gminy należy przystąpić do **doskonalenia organizacji rynku i przetwórstwa produktów żywnościowych zgodnie ze standardami i wymaganiami Unii Europejskiej (zad. 1.6.)**.

W ostatnich dziesięciu latach system i organizacja instytucji zajmujących się obsługą rolnictwa uległ załamaniu. Likwidacji uległy punkty skupu i funkcjonujące na obszarze gminy zakłady przemysłu rolno – spożywczego. Powstałej luki nie są w stanie wypełnić pojawiające się na rynku różne podmioty, związane zwłaszcza ze skupem płodów rolnych, nastawione wyłącznie na szybki zysk i często traktujące nieuczciwie producentów rolnych.

Te niekorzystne zjawiska będą możliwe do wyeliminowania jedynie w przypadku włączenia się do restytucji obsługi rolnictwa rolników, najlepiej zorganizowanych w grupy producenckie.

Wspólne działanie z inwestorami zewnętrznymi przyspieszy osiągnięcie standardów oraz spełnienie wymogów jakościowych Unii Europejskiej. Zostaną osiągnięte również inne efekty, z których najważniejsze to ułatwienie marketingu w zakresie zaopatrzenia i zbytu, obniżenie kosztów sprzedaży produktów własnych i nabywania środków produkcji, co w konsekwencji pozwoli poprawić ekonomiczne efekty prowadzonej działalności gospodarczej. Umocnieniu powiązań międzysektorowych winien sprzyjać udział kapitałowy grup producenckich w zakładach przetwórstwa i obrotu rolno – spożywczego, szczególnie na rynku wtórnym. Czynnikiem sprzyjającym dla takich działań jest wysoki stopień zurbanizowania obszarów sąsiadujących z gminą.

Czynnikiem utrudniającym sprzedaż wyprodukowanej na obszarze gminy Żukowice żywności jest obiegowa opinia o jej skażeniu szkodliwymi substancjami emitowanymi przez zakłady przemysłowe, a zwłaszcza Hutę Miedzi „Głogów”.

W ostatnich latach zakłady przemysłowe zobligowane przepisami prawa zrobiły bardzo dużo, aby szkodliwe oddziaływanie ograniczyć do obszaru własnej nieruchomości. Skuteczność tych działań powinna zostać potwierdzona poprzez prowadzenie systematycznej **oceny stanu zagrożenia przestrzeni rolniczej przez przemysł (zad. 1.7.)**. Dla uwiarygodnienia tej oceny, winna być ona prowadzona przez jednostki niezależne zarówno od przemysłu jak i producentów rolnych. Wyniki badań muszą być szeroko publikowane, aby wyeliminować niechęć konsumentów wobec produktów żywnościowych pochodzących z terenu gminy Żukowice.

6.2.2. Podniesienie poziomu wykształcenia ludności wiejskiej.

Jedną z głównych przyczyn zbyt wolnego procesu przemian w rolnictwie i rozwoju obszarów wiejskich z całą pewnością jest niski poziom wykształcenia ludności wiejskiej. Stąd też inwestowanie w oświatę i kształcenie może przynieść najszybsze i najtrwalsze ekonomicznie oraz społecznie efekty.

Od dwóch lat wdrażana jest reforma oświaty. Spowodować ma ona ograniczenie kształcenia zawodowego na rzecz kształcenia ogólnego na poziomie średnim. Podbudową do kształcenia się w szkołach prowadzących do matury zapewnić mają szkoły podstawowe i gimnazja. Przygotowanie zawodowe zapewnią licea profilowane zawodowo, policealne szkoły zawodowe oraz dwuletnie szkoły zawodowe.

Realizację reformy oświatowej powierzono władzom samorządowym. Już na wstępie, przy przebudowie sieci szkół, ujawniły się trudności ograniczające dzieciom i młodzieży wiejskiej dostęp do nauki. Wymienić tutaj należy zły stan techniczny budynków i ciasnotę lokalową, wydłużenie dróg i czasu dojazdów do szkół, brak nowoczesnego wyposażenia, zwłaszcza pracowni językowych i komputerowych, brak nauczycieli o wysokich kwalifikacjach. W tych warunkach samorząd gminy musi nadać szczególną rangę **doskonaleniu systemu kształcenia podstawowego i gimnazjalnego oraz poprawie bazy materialnej i wyposażenia szkół (zad. 2.1.)**. Wobec zlikwidowania wszystkich przedszkoli na terenie gminy pilnie wypracować należy system przygotowania dzieci do rozpoczęcia nauki w szkołach podstawowych.

Trudna sytuacja ekonomiczna rodzin wiejskich powoduje malejący udział młodzieży wywodzącej się ze wsi wśród absolwentów szkół średnich i wyższych.

Procesu tego nie jest w stanie zahamować obowiązujący system kredytowania studiów, wymagający bardzo wysokich poręczeń majątkowo – dochodowych kredytu. Z systemu tego wyłączeni są uczniowie szkół średnich, co stawia majątkową barierę dla młodzieży wiejskiej pomiędzy gimnazjum a szkołą wyższą i szkołami pomaturalnymi. Dlatego bardzo pilnie, jeszcze przed zapowiadaną reformą szkolnictwa wyższego (odpłatne wszystkie formy studiów) należy wypracować i wdrożyć **systemy stypendialne motywujące młodzież wiejską do uzyskiwania wykształcenia średniego i wyższego, dostosowanego do potrzeb rynku pracy (zad. 2.2.)**. W tworzenie tych systemów zaangażować się muszą rząd, organy ustawodawcze, organizacje pozarządowe, a także jednostki samorządu terytorialnego różnych szczebli.

Dla osiągnięcia celów strategii rozwoju gminy niezbędne jest pobudzenie aktywności ludności zamieszkującej tereny wiejskie. Obecna, pogarszająca się, zwłaszcza dla wsi i rolnictwa, sytuacja społeczno – ekonomiczna powoduje wyraźną i pogłębiającą się apatię tego środowiska. Powstrzymanie i odwrócenie tego procesu będzie bardzo trudne. Najskuteczniej dokonać tego mogą osoby wywodzące się z lokalnego środowiska. Dlatego do skutecznego wdrożenia strategii konieczne będzie wyłonienie ludzi, którzy swoim autorytetem i zaangażowaniem będą w stanie zaktywizować miejscową społeczność. Ich działalność będzie w pełni skuteczna jedynie wówczas, gdy wyposażeni zostaną przynajmniej w minimum wiedzy na temat organizacji, zarządzania, socjologii i komunikacji społecznej oraz założeń, celów i zadań strategii rozwoju gminy. Zadaniem władz samorządowych będzie wyłonienie spośród mieszkańców gminy i **szkolenie liderów wiejskich (zad. 2.3.)** w tym zakresie.

Do wszystkich programów oświatowych i szkoleniowych, niezależnie od wieku uczących się i ich pozycji zawodowej, wprowadzać należy elementy **podnoszące świadomość ekologiczną ludności wiejskiej (zad. 2.4.)**. Takie działanie pozwoli właściwie wykorzystać rosnące wyposażenie obszarów wiejskich w urządzenia infrastruktury technicznej oraz gospodarstw domowych w sprzęt AGD bez ubocznych, negatywnych skutków dla środowiska przyrodniczego. Bez powszechnej świadomości ekologicznej nie będzie możliwe osiągnięcie wyższego poziomu życia ludności wiejskiej.

6.2.3. Wielofunkcyjny rozwój gminy.

Wysoki poziom zatrudnienia w rolnictwie przy równoczesnym kurczeniu się rynku pracy na terenie sąsiadujących z gminą miast może stanowić poważną przeszkodę w modernizacji kompleksu gospodarki żywnościowej. Powodzenie przebudowy struktury obszarowej gospodarstw uzależnione będzie w znacznej mierze od powstawania na obszarach wsi alternatywnych źródeł dochodu. Szans na utworzenie nowych, nierolniczych miejsc pracy należy poszukiwać przede wszystkim poprzez **rozwój małej przedsiębiorczości (zad. 3.1.)**. Powodzenie poszukiwań uzależnione jest od rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej oraz powstrzymania degradacji środowiska przyrodniczego obszarów wiejskich oraz promocji i wykorzystania obszaru wysiedlonej wsi Żukowice na zasadach zbliżonych (jednak bez przywilejów ekonomicznych) do specjalnych stref ekonomicznych. Rozwijać należy też drobną przedsiębiorczość w zakresie usług turystyczno-rekreacyjnych (na obszarze Wzgórz Dalkowskich i w Dolinie Odry), handlu, usług oraz rzemiosła i przemysłu nieuciążliwych dla środowiska przyrodniczego, w celu odtworzenia praktycznie nie istniejących obecnie wyspecjalizowanych usług dla rolnictwa.

Równolegle, w porozumieniu i we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Głogowie, należy **opracować gminny system przeciwdziałania bezrobociu (zad. 3.2.)**. Winien on obejmować utworzenie bazy danych o osobach poszukujących pracy (także nie zarejestrowanych jako bezrobotne), a głównie o posiadanych przez te osoby kwalifikacjach zawodowych. Opracować należy program szkoleń pozwalających uzyskać nowe, deficytowe w rejonie kwalifikacje, a także nawiązać kontakty z instytucjami i organizacjami pośredniczącymi w zatrudnianiu bezrobotnych poza granicami kraju. Bardzo ważnym elementem systemu winno być organizowanie robót publicznych przy utrzymaniu i zagospodarowywaniu mienia gminnego, dróg gminnych oraz urządzeń (rowów) melioracji podstawowych i szczegółowych.

Rozwój małej przedsiębiorczości, szkolenie zatrudnionych w rolnictwie w celu uzyskiwania dodatkowych kwalifikacji oraz pozyskiwanie zewnętrznych inwestorów będzie tworzyło **możliwości uzyskiwania dodatkowych źródeł dochodu przez ludność rolniczą (zad. 3.3.)**. Dochody te w znacznym stopniu przeznaczone będą na modernizację posiadanych gospodarstw rolnych. Możliwości uzyskania dodatkowych dochodów należy upatrywać w rozwoju gospodarstw

agroturystycznych. Sprzyjają temu krajobrazowe i turystyczne walory Wzgórz Dalkowskich i Doliny Odry oraz powrót rolników do hodowli koni pod wierzch i do lekkich zaprzęgów (Glinica, Nielubia). Zadaniem samorządu będzie udzielenie pomocy (doradczej i organizacyjnej) gospodarstwom zamierzającym podjąć działalność agroturystyczną oraz wytyczenie i urządzenie przystosowanych dla turystyki konnej szlaków.

Istotną rolę w wielofunkcyjnym rozwoju gminy odgrywać będzie **wykorzystanie budynków po byłych PGR-ach jako bazy do prowadzenia działalności gospodarczej i społeczno – kulturalnej (zad. 3.4.)**. Rozwijać w nich będzie można, po przeprowadzeniu odpowiednich prac adaptacyjno – remontowych różnorodną działalność. W budynkach pałacowych i mieszkalnych prowadzone mogą być usługi agroturystyczne lub szkoleniowe. Zabudowania gospodarcze po przystosowaniu będą mogły być wykorzystane np. jako hotele dla zwierząt, ośrodki hippiki turystycznej i rehabilitacyjnej, małe zakłady paczkowania lub wstępnego przetwarzania warzyw i owoców, jako przechowalnie, itp. O sposobie wykorzystania budynków w ostateczności decydować będą inwestorzy, ich pomysłowość i inicjatywa. Rolą samorządu będzie udzielenie pomocy w przewyżnianiu barier biurokratycznych oraz wskazywanie źródeł, gdzie inwestorzy mogą uzyskać pomoc finansową na korzystnych warunkach.

Rozwój na obszarach wiejskich różnorodnych funkcji oraz przyciąganie zewnętrznych inwestorów w celu tworzenia nowych miejsc pracy wymagać będzie **opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (zad. 3.5.)** dla poszczególnych wsi w celu optymalnego wykorzystania przestrzeni pomiędzy różnorodne, często konkurujące ze sobą funkcje. Plany te winny uwzględniać ustalenia planów urządzeniowo-rolnych.

Wielofunkcyjny rozwój gminy nie może odbywać się wyłącznie w oparciu o materialne i ludnościowe zasoby gminy. Niezbędny będzie dopływ ludzi i środków z zewnątrz. Dla urzeczywistnienia tej potrzeby niezbędne będzie szerokie rozpropagowanie informacji o gminie. **Prowadzenie szerokiej informacji o gminie (zad. 3.6.)**, przy wykorzystaniu wszelkich dostępnych środków komunikacji społecznej będzie szczególnym zadaniem samorządu lokalnego. Informacja powinna zawierać zarówno dane o historycznych, krajobrazowych i turystycznych walorach gminy jak i o możliwościach zamieszkania, inwestowania i rozwijania działalności

gospodarczej oraz o pomocy jaka zostanie udzielona w tym zakresie przez lokalne władze.

6.2.4. Modernizacja i rozwój infrastruktury technicznej.

Rozwój infrastruktury technicznej ma decydujące znaczenie dla osiągnięcia poprawy warunków życia mieszkańców gminy, podniesienia atrakcyjności obszaru gminy dla potencjalnych inwestorów spoza jej obszaru oraz poprawy stanu środowiska przyrodniczego.

Rozwój sieci wodociągowej w gminie Żukowice wyprzedził znacznie budowę sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków. W tym zakresie sytuacja jest dokładnie odwrotna. Tylko cztery wsie posiadają sieć kanalizacyjną, a w siedemnastu jej brak. Cztery skanalizowane wsie obsługuje jedna oczyszczalnia ścieków, posiadająca jednak bardzo niewielkie rezerwy mocy przerobowej. Wychodząc naprzeciw tej sytuacji gmina opracowała program gospodarki ściekami dla całej jednostki terytorialnej. W chwili obecnej należy jak najszybciej przystąpić do **realizacji gminnej koncepcji odprowadzania ścieków, obejmującej rozwiązania kompleksowe dla całej gminy (zad. 4.1)**, przewidującej rozbudowę istniejącej i budowę nowej oczyszczalni ścieków oraz podłączenie do nich kolejnych dziesięciu wsi. W celu ograniczenia zagrożeń dla środowiska przyrodniczego rozwiązywanie problemów gospodarki wodno – ściekowej musi następować w obrębach zlewni cieków i rzek, ponad granicami podziałów administracyjnych.

Ze względów ekonomicznych nie przewiduje się budowy kanalizacji sieciowej podłączonej do oczyszczalni ścieków we wsiach o rozproszonej zabudowie i małej liczbie mieszkańców. W tych miejscowościach przewiduje się **budowę lokalnych oczyszczalni przyzagrodowych (zad. 4.2.)**. Ponieważ koszty budowy oczyszczalni lokalnych będą obciążały przede wszystkim właścicieli nieruchomości należy w porozumieniu z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej ustalić skuteczny system finansowego wsparcia tych inwestycji. Należy również przygotować organizacyjnie opróżnianie szamb i wywóz nieczystości płynnych do wylewisk przy oczyszczalniach ścieków.

Z licznych urządzeń infrastrukturalnych najkorzystniej sytuacja przedstawia się w zakresie zaopatrzenia w wodę. Spośród 21 miejscowości gminy Żukowice wodociąg posiada siedemnaście (81%). Dlatego też inwestycje dotyczące sieci

wodociągowej winny skoncentrować się na doprowadzeniu wody do czterech wsi, które wodociągu jeszcze nie posiadają oraz na **modernizacji istniejącej sieci wodociągowej (zad. 4.3.)** poprawiającej jakość dostarczanej wody, a także pozwalającej zaspokoić rosnące zapotrzebowanie na to medium.

Wszystkie wsie gminy objęte są zorganizowanym wywozem śmieci, składowanych na trzech wysypiskach zlokalizowanych na obszarze gminy. Dwa z nich posiadają dość znaczne (od 40% do 70%) rezerwy składowania. Trzecie wysypisko, obsługujące aż jedenaście wsi gminy, jest wypełnione już w 99,9%. Dlatego też należy niezwłocznie przystąpić do **opracowania systemu składowania i utylizacji odpadów stałych (zad. 4.4.)**. Opracowany system powinien rozwiązać zagadnienia związane ze zbieraniem odpadów stałych (także o dużych gabarytach i z zakładów rzemieślniczych oraz drobnego przemysłu), ich segregowaniem i wtórnym wykorzystaniem. Istniejące i nowe wysypiska powinny być zabezpieczone przed przesiąkaniem szkodliwych substancji do wód gruntowych i gleby oraz przystosowane do kompostowania odpadów organicznych, a także wykorzystania powstającego w procesach gnilnych biogazu.

Gmina posiada wystarczającą na obecne potrzeby sieć energetyczną i telefoniczną. Jednak zamierzony, wielofunkcyjny rozwój gminy wymaga przystąpienia już obecnie do **modernizacji i rozbudowy sieci energetycznej i telefonicznej (zad. 4.5.)**. Dla zmodernizowania centrali telefonicznej w Żukowicach, a także wymiany starych sieci kablowych należy wykorzystać tworzącą się konkurencję na rynku usług telekomunikacyjnych oraz dążenie powoływanych niezależnych operatorów sieci do wchodzenia ze swoimi usługami na nowe obszary.

Rozbudowę sieci energetycznych w celu zaspokojenia rosnących potrzeb gospodarstw rolnych i domowych, a także nowych pozarolniczych podmiotów gospodarczych, rozpoczynających działalność na terenie gminy należy powiązać z zastępowaniem linii napowietrznych liniami kablowymi, szczególnie na terenach zabudowanych oraz posiadających wysokie walory krajobrazowe.

Reforma oświatowa, ograniczając liczbę szkół, powoduje zwiększenie liczby dzieci i młodzieży dowożonej do placówek dydaktycznych oraz wydłużenie tras przewozowych. Z tego względu, a także w celu zabezpieczenia potrzeb transportowych nowych, nierolniczych podmiotów gospodarczych dokonać należy **modernizacji sieci dróg publicznych (zad. 4.6.)**. Przy prowadzeniu prac modernizacyjnych należy dogodnie skomunikować wsie gminy z ośrodkami miejskimi

poprawiając równocześnie jakość i bezpieczeństwo dróg. Przy wyborze tras, trzeba dążyć do stworzenia połączeń komunikacyjnych pomiędzy miejscowościami alternatywnych w stosunku do dróg krajowych i wojewódzkich. Modernizację sieci drogowej należy wykorzystać również do wyprowadzenia komunikacji tranzytowej poza obszary zabudowane (budując obwodnice) oraz udostępnienia dla ruchu turystycznego obszarów cennych przyrodniczo i krajobrazowo.

Ochronie przyrodniczo cennych obszarów sprzyjać będzie **wykorzystywanie alternatywnych, przyjaznych dla środowiska źródeł energii (zad. 4.7.)**. Osiągnięcie tego celu wymagać będzie zwiększenia liczby wsi w gminie posiadających sieć gazową oraz podjęcie działań zwiększających wykorzystanie istniejących sieci gazowych (zwiększające liczbę przyłączy do sieci). W miejscowościach, do których doprowadzenie sieci gazowej byłoby nieekonomiczne należy promować korzystanie z gazu płynnego. Systemy ogrzewające budynki mieszkalne i gospodarcze należałoby wspomagać kolektorami słonecznymi. W gospodarstwach ukierunkowanych na produkcję mleka ciepło uzyskiwane w procesie schładzania mleka należy wykorzystywać do celów gospodarczych. Upowszechnienia wymagają także nowoczesne technologie grzewcze i wytwarzania energii elektrycznej oparte na spalaniu słomy.

Podkreślić należy, że optymalne, najbardziej efektywne i skuteczne rozwiązanie problemów związanych z rozwojem infrastruktury technicznej wymagać będzie współpracy i współdziałania na wszystkich etapach : planistycznym, realizacyjnym i eksploatacyjnym z gminami sąsiednimi.

6.2.5. Kształtowanie i ochrona środowiska przyrodniczego.

Atrakcyjność gminy Żukowice jako miejsca zamieszkania, prowadzenia działalności gospodarczej czy też docelowego miejsca wyjazdów turystyczno – rekreacyjnych wzrośnie, gdy uda się poprawić stan jej środowiska przyrodniczego. Priorytetowe znaczenie w tym działaniu będzie miało **ograniczenie**, a nawet wręcz wyeliminowanie **niekorzystnego oddziaływania przemysłu i gospodarki komunalnej na środowisko przyrodnicze (zad. 5.1.)**.

Punktem newralgicznym dla gminy jest Huta Miedzi „Głogów”. Działalność huty była najbardziej uciążliwa w jej początkowym okresie. Nastąpił wówczas bardzo duży wzrost zanieczyszczeń powietrza, wód i gleb substancjami szkodliwymi, lub

nawet toksycznymi. Skażenia były tak duże, że konieczne stało się utworzenie strefy ochronnej wokół huty oraz wysiedlenie większości stałych mieszkańców wsi Żukowice. W ostatnich latach zagrożenia wynikające z emisji gazów i pyłów wyraźnie zmalało. Wprowadzenie nowych przepisów dotyczących ochrony środowiska stanowiło bardzo silny bodziec dla kierujących hutą do ograniczenia emisji szkodliwych substancji. Znacznie gorzej przedstawia się sytuacja z usuwaniem z gleb skażeń metalami ciężkimi.

Osiągnięta poprawa, zwłaszcza w ograniczeniu emisji szkodliwych substancji do atmosfery, nie upoważnia do samozadowolenia i osłabienia działań zmierzających do całkowitego ich wyeliminowania. Ważną rolę w tym zakresie winien spełniać systematycznie prowadzony monitoring emisji i skażeń. Należy w tym celu rozmieścić na obszarze gminy sieć punktów pomiarowych czystości atmosfery oraz prowadzić okresowe badania gleb pozwalające ustalić stopień ich zakwaszenia i skażenia metalami ciężkimi.

Eliminować należy również zagrożenia dla środowiska przyrodniczego ze strony gospodarki komunalnej i rolnictwa, chociaż w porównaniu do zagrożeń przemysłowych są one niewielkie. W gospodarce komunalnej należy promować alternatywne, przyjazne dla środowiska źródła energii (ogrzewanie gazowe, używanie słomy jako opału, kolektory słoneczne) oraz uporządkować gospodarkę odpadami płynnymi i stałymi. W rolnictwie podstawowe znaczenie będzie miało racjonalne, ograniczone do faktycznych potrzeb, stosowanie nawozów sztucznych i chemicznych środków ochrony roślin. W nawożeniu preferować należy nawozy granulowane, dostępne dla roślin w całym okresie wegetacyjnym oraz nawożenie dolistne. Popierać również należy powstawanie specjalistycznych firm chemizacyjnych, gwarantujących swoją wiedzą, wyposażeniem i doświadczeniem, usług skutecznych, a równocześnie poprzez odpowiedni dobór dawek i środków nie czyniących szkód w środowisku przyrodniczym.

Przykład strefy ochronnej Huty Miedzi „Głogów” pokazuje jak skuteczną przeszkodę dla rozprzestrzeniania się pyłowych i gazowych zanieczyszczeń atmosfery stanowią lasy o odpowiednim składzie gatunkowym. Na terenie gminy Żukowice lasów jest stanowczo za mało. Stanowią one zaledwie 8,9% ogólnej jej powierzchni. I chociaż ze względu na bardzo dobre warunki glebowe możliwości zalesień są ograniczone należy podjąć prace w celu **zwiększenia lesistości gminy**

poprzez zalesienie gruntów marginalnych oraz tworzenie systemu zadrzewień śródpolnych i przydrożnych (zad. 5.2.).

Przed przystąpieniem do leśnego zagospodarowania gruntów marginalnych konieczne będzie opracowanie projektu granicy polno-leśnej. Szczególne znaczenie w gminie będą miały zadrzewienia i zakrzaczenia. Powinny być one ukierunkowane na uzupełnienie istniejących już zadrzewień wzdłuż dróg, rowów i rzek, zadrzewienia i zakrzaczenia dróg i cieków pozbawionych roślinności, a także tworzenie remiz śródpolnych i na użytkach zielonych. Równocześnie prowadzić należy wśród rolników kampanię informującą, że zrealizowane zadrzewienia i zakrzaczenia wpłyną korzystnie na mikroklimat, ograniczą erozję wietrzną, a także urozmaicą monotonię krajobrazu wiejskiego.

W roku bieżącym Sejm uchwalił ustawę o przeznaczaniu gruntów rolnych do zalesienia. W chwili obecnej trudno przewidywać jak dalece jej postanowienia wpływać będą na decyzje rolników. Należy jednak przypuszczać, że pod rządami tej ustawy powierzchnia lasów na obszarze gminy się powiększy.

Obok prac zalesieniowych i zadrzewieniowych duże znaczenie dla kształtowania środowiska przyrodniczego będą miały **rekułtywacja i kształtowanie krajobrazu wiejskiego (zad. 5.3.)**. Najbardziej przyrodniczo i krajobrazowo cenne obiekty i obszary gminy objęte są ochroną prawną. Jest to 625 ha obszaru chronionego krajobrazu („Wzgórza Dalkowskie”) dziesięć pomników przyrody, siedem zabytkowych parków podworskich oraz jedna zabytkowa aleja dębowa. Należy dążyć do tego, aby ochrona prawna była zarazem ochroną rzeczywistą. Aby tak się stało musi wzrosnąć świadomość ekologiczna społeczeństwa, a szczególnie ludności wiejskiej, która winna być „społecznym kustoszem” obiektów przyrodniczych o szczególnym znaczeniu. W miarę możliwości liczbę obiektów i powierzchnie chronione należy zwiększać. Musi to być jednak poprzedzone wykonaniem inwentaryzacji przyrodniczej gminy.

Dla podniesienia turystycznej atrakcyjności gminy jak najszybciej należałoby przystąpić do rekułtywacji powierzchni zniszczonych i zdegradowanych oraz do rewaloryzacji zabytkowych parków podworskich. Prace rewaloryzacyjne muszą być prowadzone pod nadzorem konserwatorów przyrody w celu zachowania historycznych założeń parkowych.

Na terenie gminy Żukowice znajduje się tylko część obszaru chronionego krajobrazu „Wzgórza Dalkowskie”. Dlatego też niezbędne jest **nawiązanie**

współpracy z sąsiednimi gminami w celu wykorzystania walorów przyrodniczo – krajobrazowych obszaru chronionego krajobrazu „Wzgórza Dalkowskie” (zad. 5.4.). Pozwoli to wspólnie i kompleksowo tworzyć infrastrukturę turystyczno – rekreacyjną, a także lepiej promować miejscowe atrakcje oraz przygotowane trasy i obiekty.

Obok Wzgórz Dalkowskich takie same działania należy prowadzić w celu turystyczno – rekreacyjnego zagospodarowania doliny Odry, posiadającej również duże walory krajobrazowe. Program turystyczno – rekreacyjnego wykorzystania doliny Odry winien powstać jak najszybciej, aby mógł być skorelowany i zrealizowany razem z modernizacją Odrzańskiego Systemu Wodnego, objętego „Programem dla Odry – 2006”.

Proponowany rozwój turystyki i rekreacji, zwłaszcza o charakterze wypoczynku sobotnio – niedzielnego będzie wymagał **wyznaczenia ścieżek rowerowych oraz tras turystycznych i edukacyjnych w miejscach atrakcyjnych na obszarze chronionego krajobrazu i w dolinie Odry, a także rozwoju związanej z tym bazy turystycznej (parkingi, miejsca biwakowe, punkty gastronomiczne) (zad. 5.5.).** Częściowe rozwiązanie tego problemu będzie stanowił rozwój gospodarstw agroturystycznych, które zapewnią jednak w głównej mierze bazę noclegową i żywieniową. O towarzyszące tej bazie urządzenia turystyczne, sportowe i rekreacyjne zadbać muszą władze lokalne. Rozwój turystyki i rekreacji oraz usług towarzyszących będzie jedną z szans ożywienia koniunktury na obszarze gminy.

Zadania związane z kształtowaniem i ochroną środowiska przyrodniczego muszą być skoordynowane z działaniami mającymi na celu restrukturyzację i intensyfikację gospodarki rolnej. Będzie to możliwe po sporządzeniu dla poszczególnych wsi planów urządzeniowo-rolnych. Plany te, zawierając pełny katalog zabiegów urządzeniowo-rolnych oraz ustalając pożądaną sekwencję ich realizacji rolę koordynacyjną będą spełniać najlepiej.

6.2.6. Poprawa infrastruktury społecznej.

Gmina Żukowice posiada młodą strukturę demograficzną. Znaczny odsetek gminnej populacji przez swoje życie poddany był szkodliwemu oddziaływaniu zanieczyszczeń przemysłowych. Brak jest wiedzy określającej wpływ zamieszkiwania

na terenie gminy na długość życia mieszkańców. Intuicyjnie można jedynie twierdzić, że korelacja taka istnieje, a oddziaływanie zanieczyszczonego środowiska jest negatywne. Dlatego też dla zneutralizowania tego niekorzystnego wpływu oraz zapobieżenia rozwojowi tzw. chorób cywilizacyjnych konieczne jest **upowszechnienie** wśród mieszkańców gminy **zdrowego trybu życia i właściwego stylu życia (zad. 6.1.)**. Zająć się tym muszą aktywnie istniejące w gminie placówki oświatowe i kulturalne, organizacje społeczne i władze samorządowe. Podstawowe znaczenie dla tego procesu, zwłaszcza w okresie perspektywicznym, będzie miała aktywność szkół, które w programach nauczania przedmiotów humanistycznych, biologicznych i zajęć wychowania fizycznego winny uwzględniać elementy higieny życia codziennego, zdrowego żywienia i aktywności fizycznej.

Rozwój techniki i technologii powoduje, że do rolnictwa trafiają coraz bardziej zagregowane i skomplikowane maszyny i urządzenia. W połączeniu z niskim na ogół poziomem wykształcenia powoduje to, że zawód rolnika jest najbardziej narażonym na wypadki przy pracy. Bardzo niekorzystnym zjawiskiem jest duży udział dzieci wśród poszkodowanych. Dlatego obok upowszechnienia zasad BHP obowiązujących w rolnictwie samorząd gminy szczególną wagę winien nadać organizacji opieki nad dziećmi w okresach natężonych prac polowych. W gminie Żukowice ma to uzasadnienie szczególne, gdyż nie jest prowadzone na jej obszarze ani jedno przedszkole. Dla zapewnienia opieki gmina mogłaby zatrudniać wykwalifikowane nauczycielki i nauczycieli lub organizować opiekę sprawowaną społecznie przez mieszkańców wsi. Ten ostatni sposób pośrednio przyczyniłby się do integracji miejscowych społeczeństw.

Równie ważna będzie działalność gminnej służby zdrowia. Winna ona wypracować, przy współdziałaniu z lekarzami specjalistami, system okresowych badań lekarskich mieszkańców gminy w celu wczesnego wykrycia stanów zagrożenia dla zdrowia, a tym samym zrealizowania optymalnego i najbardziej ekonomicznego modelu „lepiej zapobiegać niż leczyć”.

Promowanie aktywnej rekreacji i uprawiania sportu wymaga odpowiedniego zaplecza. Dlatego też jak można najszybciej należy przystąpić do **tworzenia zaplecza sportowo – rekreacyjnego we wsiach gminy (zad. 6.2.)**. Boiska sportowe powinny być przy wszystkich szkołach. Salę gimnastyczną powinno mieć przynajmniej gimnazjum. W pozostałych wsiach, przynajmniej na początek, powinny powstawać mniejsze boiska (do siatkówki i koszykówki), pojedyncze kosze do gry

„jeden na jeden” oraz place zabaw dla dzieci wyposażone w urządzenia wymuszające ćwiczenia ruchowe.

Istniejącą bazę kulturalną i rekreacyjno – oświatową należy wykorzystać do umacniania społecznych więzi w gminie. W celu nasilenia tego procesu należy **opracować programy integrujące społeczeństwo (zad. 6.3.)**. Jest to zadanie bardzo ważne, warunkujące możliwość zrealizowania strategii. Integracja lokalnej społeczności następować musi we wszystkich aspektach społeczno-gospodarczej działalności gminy oraz w różnych wariantach wielkościowych – od grup kilkuosobowych, poprzez wieś aż po społeczność całej gminy. Nie można wykluczać także związków międzygminnych. Przy ustalaniu programów uwzględnić należy lokalne tradycje, możliwości ekonomiczne gminy oraz ich atrakcyjność dla mieszkańców. Najkorzystniej byłoby, gdyby pomysły wpływały od samych mieszkańców gminy. Wykorzystać także należy najlepsze i sprawdzone programy okolicznych gmin. Zjawiskiem pozytywnym byłoby, gdyby realizowany program równocześnie poprawiał estetyczny wizerunek gminy (np. konkurs na najładniej zagospodarowany ogród przydomowy, najlepiej przeprowadzony remont budynku mieszkalnego lub gospodarczego) i poparty był atrakcyjną nagrodą.

W miarę realizacji strategii i poprawy warunków życia we wsiach gminy pamiętać należy o tych, którzy z różnych, obiektywnych i subiektywnych względów, nie będą „nadażać”, za najbardziej aktywnymi i przedsiębiorczymi. Dla tych ludzi o najgorszej sytuacji społeczno – ekonomicznej, nie umiejących odnaleźć się w warunkach gospodarki rynkowej niezbędne będzie **opracowanie gminnego systemu pomocy społecznej (zad. 6.4.)**. Ważne jest, aby udzielana najuboższym pomoc miała charakter „zapłaty” za adekwatne do możliwości świadczenia na rzecz gminy lub wsi, a nie „żebraczej jałmużny”. Równie ważne jest, aby pomoc trafiła tam, gdzie jest najbardziej potrzebna. Dlatego też służby socjalne gminy winny bardziej aktywnie rozpoznawać sytuację bytową jej mieszkańców. Nie mogą ograniczać się do czekania, aż ktoś zmuszony krańcową biedą sam się zgłosi.

6.2.7. Nadzór i koordynacja realizacji strategii.

O oczekiwaniach i nadziejach jakie mieszkańcy gminy wiążą ze strategią świadczy uznanie w trakcie społecznych konsultacji czynności nadzorczych i koordynacyjnych w trakcie jej realizacji za jeden z celów szczegółowych. Nadanie

tym zagadnieniom tak znacznej rangi powoduje, że samorząd gminy będzie się musiał nimi zająć ze szczególną starannością, mając świadomość baczego śledzenia postępów w realizacji strategii ze strony mieszkańców. Taka sytuacja wymaga zbudowania systemu zapewniającego osiągnięcie zaakceptowanych przez społeczeństwo i zapisanych w strategii celów o długotrwałym procesie realizacyjnym. System ten winien obejmować zarządzanie strategią, finansowanie programów, projektów i zadań oraz monitorowanie procesu wykonawczego.

Ze względu na różnorodność, zakres, złożoność i czasochłonność zadań składających się na strategię rozwoju gminy Żukowice dla każdego z nich będzie musiał być opracowany program realizacyjny. Względy organizacyjne, a przede wszystkim ekonomiczne powodują, że bardzo duże znaczenie będzie miała precyzyjna **koordynacja programów realizujących strategię (zad. 7.1.)**. W celu wykonania tego zadania proponuje się powołanie Zespołu Koordynującego, składającego się z przedstawicieli Rady Gminy i Urzędu Gminy, kierujących sprawami i zagadnieniami o priorytetowym znaczeniu dla strategii i administracyjnie obsługiwany przez Urząd. Zadaniem Zespołu byłoby rekomendowanie zadań do realizacji, analizowanie i ocena procesu wdrażania strategii oraz wnioskowanie o opracowanie programów i projektów branżowych. W sprawach szczególnie skomplikowanych, bądź przekraczających swoim zasięgiem obszar gminy Zespół Koordynujący mogliby wspierać zapraszani do współpracy eksperci, naukowcy i doświadczeni praktycy.

Realizacji strategii oraz kierowanie tym procesem nie będzie możliwe bez uzyskania akceptacji miejscowego społeczeństwa. Będzie mogło być zrealizowane jedynie wówczas, gdy mieszkańcy gminy będą znali cele i zadania rozwoju oraz utożsamiały się z nimi. W celu uzyskania tej akceptacji równie ważne jak koordynacja będzie informowanie społeczeństwa, przy wykorzystaniu wszystkich znanych metod i środków.

Toczący się proces mający doprowadzić do akcesji Polski w Unii Europejskiej sprawia, że strategia rozwoju ma pośrednio przygotować gminę, a przede wszystkim działające na jej obszarze podmioty gospodarcze do wymogów jakie będą obowiązywały w warunkach pełnego członkostwa. Dobre przygotowanie do spełnienia wymogów wymaga wcześniejszej i dogłębnej ich znajomości, a w zakresie znajomości zasad gospodarowania w Unii Europejskiej panuje raczej dezinformacja. O braku skuteczności działań informacyjnych świadczy narastający sprzeciw wobec

wstąpienia naszego kraju do struktur Unii Europejskiej, zwłaszcza w środowiskach wiejskich. Większość informacji rozpowszechnianych jest za pośrednictwem internetu, który ze względu na wymagania sprzętowe oraz wysokie ceny usług telekomunikacyjnych funkcjonuje głównie w urzędach, i to wyższych szczebli, a na obszarach wiejskich ma jeszcze znaczenie marginalne. Dlatego też, wykorzystując powołany Zespół Koordynujący oraz możliwości Urzędu Gminy, należy podjąć działania mające na celu **zwiększenie dostępności do informacji i doradztwa w zakresie przedsiębiorczości i integracji z Unią Europejską (zad. 7.2.)**. Aby prowadzone doradztwo było efektywne należałoby wybraną grupę członków Zespołu odpowiednio przeszkolić, zwracając szczególną uwagę poruszanie się po stronach internetowych oraz umiejętność prawidłowego przygotowania wniosków umożliwiających skorzystanie z funduszy przedakcesyjnych. Przeszkolona grupa byłaby swoistym katalizatorem procesu wprowadzania internetu na wieś i do gospodarstw rolnych. Taką samą rolę winny spełniać pracownie komputerowe i internetowe w szkołach. Internet coraz częściej postrzegany jest jako narzędzie pracy. Szybki dostęp do informacji, możliwość kontaktowania się z innymi rolnikami, a co ważniejsze giełdami rolnymi i innymi odbiorcami produktów rolnych, możliwość realizacji transakcji poprzez internet powoduje, że znajdzie on coraz powszechniejsze zastosowanie na wsi. Przyspieszyć ten proces mogłoby zakupienie przez gminę początkowej, niewielkiej ilości sprzętu i oprogramowania oraz wykorzystanie jej do przeszkolenia wybranych osób (liderów) na wsi.

W prowadzonym doradztwie miejsce szczególne powinny znaleźć informacje na temat miejsca rolnictwa w gospodarce państw członkowskich UE oraz znaczenia przedsiębiorczości dla poziomu życia poszczególnych rodzin w tych krajach. Dla ułatwienia kontaktów z zainteresowanymi uzyskaniem informacji i pomocy osobami należałoby w miejscach zwyczajowo wykorzystywanych do umieszczania ogłoszeń publicznych oraz u sołtysów umieścić atrakcyjnie graficznie opracowane uproszczone informacje sygnałowe, dające impuls i podstawę do właściwych rozmów.

Temu samemu celowi winno służyć **tworzenie banku informacji o możliwościach korzystania z odpowiednich funduszy pomocowych, krajowych i unijnych (zad. 7.3.)**. Zaczątkiem takiego banku mogą być zawarte w strategii „Założenia finansowe realizacji strategii gminy Żukowice” (tabela 7), informujące jakie zadania i przez kogo realizowane, z jakiego źródła oraz w jakiej formie i zakresie mogą być finansowane. Oczywiście jest, że ten powszechnie

dostępny bank informacji musiałby być na bieżąco aktualizowany, a informacje (najlepiej w formie wydruków) byłyby udzielane bezpłatnie.

Realizacja szeregu zadań, wykraczających swoim zakresem poza granice administracyjne gminy wymagać będzie **współpracy z innymi zarządami w zakresie realizacji celów i zadań strategii gminy (zad. 7.4.)**. Obok konkretnych efektów w postaci wspólnie zrealizowanych zadań współpraca między samorządami pozwoli zacieśnić ich wzajemne związki, zachęcić do wspólnego działania także na innych płaszczyznach wzmacniając „siłę przebicia” gmin wobec potencjalnych kontrahentów.

Wdrażanie strategii rozwoju gminy Żukowice będzie procesem ciągłym i długotrwałym. Zmieniające się w trakcie tego procesu zewnętrzne i wewnętrzne uwarunkowania wymagać będzie weryfikacji przyjętych założeń i dokonywania stosownych korekt. Dla uzyskania podstaw takich działań będzie musiał być prowadzony systematyczny **monitoring rozwoju obszarów wiejskich (zad. 7.5.)**. Prowadzenie monitoringu powinno być powierzone komórce organizacyjnej Urzędu Gminy, posiadającej najlepsze możliwości w zakresie zbierania, gromadzenia i przetwarzania informacji.

7. INSTRUMENTY REALIZACJI STRATEGII.

Aby realizacja strategii rozwoju gminy Żukowice była skuteczna opierać się musi na dwóch, jednakowo mocnych, filarach :

- zabezpieczeniu organizacyjnym,
- zabezpieczeniu finansowym.

Tylko sprawne, wzajemnie uzupełniające się funkcjonowanie tych filarów może sprawić, że zapisy strategii nie zamienią się w zbiór pustych haseł. Rozczarowanie społeczności gminnej niespełnieniem rozbudzonych nadziei i oczekiwań mogłoby tylko pogłębić i tak już bardzo wyraźne symptomy powszechnej apatii.

7.1. ORGANIZACYJNE ASPEKTY REALIZACJI STRATEGII.

Strategia rozwoju gminy Żukowice obejmuje bardzo szerokie spektrum zagadnień, od modernizacji kompleksu gospodarki żywnościowej poprzez problemy

kształcenia, przedsiębiorczości, infrastruktury technicznej i społecznej po ochronę środowiska. Tak szeroki zakres zadań, często wykraczających poza granice administracyjne gminy, wymagać będzie sprawnej koordynacji działań, w celu zapewnienia maksymalnej ich efektywności.

Przy omawianiu siódmego celu szczegółowego – nadzór i koordynacja realizacji strategii – zaproponowano powołanie Zespołu Koordynacyjnego, głównie w celu wnioskowania o sporządzenie programów branżowych i wzajemnej ich koordynacji. Oprócz tych zagadnień w zakresie działania Komisji winny znaleźć się również inne kompetencje niezbędne dla sprawnego zarządzania realizacją strategii, a w szczególności :

- pobudzanie lokalnego rozwoju;
- koordynacja inicjatyw społecznych;
- prowadzenie konsultacji i doradztwa;
- koordynacja finansowania i wykonania programów i projektów.

Dla sprawnego koordynowania realizacji strategii zaproponowano, aby w skład Zespołu Koordynacyjnego weszli przede wszystkim kierownicy referatów Urzędu Gminy i przewodniczący komisji Rady Gminy, statutowo odpowiedzialni za sprawy stanowiące problematykę strategii. Pracą Zespołu powinni kierować członkowie Zarządu Gminy i Prezydium Rady Gminy. Obsługę techniczną – administracyjną tego gremium winni zapewniać wyznaczeni pracownicy Urzędu Gminy.

Zespół Koordynacyjny powinien spotykać się nie rzadziej niż dwa razy w roku, a w razie potrzeby częściej. Przynajmniej raz w roku Zespół składałby Radzie Gminy sprawozdanie z postępu prac przy realizacji strategii oraz ze swojej działalności. Po przyjęciu przez Radę wyciąg ze sprawozdania winien być udostępniony w zwyczajowo przyjęty sposób mieszkańcom gminy. Obowiązkiem Zespołu byłoby również wnioskowanie o ujęcie w budżecie gminy zadań, których finansowanie należy do obowiązków gminy.

Działanie Zespołu Koordynacyjnego przy pełnej jawności informacji o postępie prac wdrożeniowych i podejmowanych działaniach będzie miało decydujące znaczenie dla konsolidacji społeczności gminnej wokół realizacji strategii.

7.2. FINANSOWE ASPEKTY REALIZACJI STRATEGII.

Realizacja celów i zadań strategii rozwoju gminy Żukowice uzależniona będzie od możliwości pozyskania odpowiednich środków finansowych. Pochodzić one będą z różnych źródeł, z których wymienić należy :

- budżet gminy;
- budżet Państwa (środki będące w dyspozycji wojewody i ministrów);
- fundusze celowe (Fundusz Pracy, Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych, Fundusz Leśny i inne);
- środki agencji rządowych (Agencja Rozwoju i Modernizacji Rolnictwa, Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa, Agencja Rynku Rolnego i inne);
- fundusze pomocowe – przedakcesyjne i strukturalne (Phare II, SAPARD, strukturalne po akcesji do UE, Bank Światowy i inne);
- środki własne ludności wiejskiej;
- inne źródła (fundacje, stowarzyszenia, darowizny i inne).

Jest oczywiste, że większość zadań strategii będzie realizowana ze środków budżetu gminy lub przy ich współudziale. Przy obecnie obowiązującym systemie wyrównywania dochodów jednostek samorządu terytorialnego możliwości gmin we wspieraniu rozwoju regionalnego są bardzo ograniczone. Poważne obawy samorządów budzi również mająca wejść w życie od 2002 roku nowa ustawa o finansowaniu gmin. Samorządowcy obawiają się, że w ślad za zwiększonymi kompetencjami nie spłyną z budżetu centralnego zwiększone środki. Obawy te znajdują uzasadnienie w bardzo trudnej sytuacji budżetu Państwa w roku bieżącym i zapowiadanej na rok przyszły.

Ta sytuacja powoduje, że bardzo duże nadzieje wiąże się ze środkami pochodzącymi z różnych, pozabudżetowych źródeł. Dla ułatwienia orientacji w źródłach i formach dofinansowania realizacji poszczególnych celów i zadań załączono do niniejszego rozdziału tabelę 7, zawierającą założenia finansowe realizacji strategii gminy Żukowice.

Obok środków budżetowych i pomocowych istotna rola w realizacji strategii przypadnie środkom własnym mieszkańców. Wiąże się ona ze wzrostem aktywności społeczeństwa, efektywnością wykorzystania środków oraz z racjonalnym zagospodarowaniem zrealizowanych zadań. Uruchomianie środków własnych będzie wymagało jednak unowocześnienia systemu obsługi finansowej.

ZAŁOŻENIA FINANSOWE REALIZACJI STRATEGII GMINY ŻUKOWICE

Tabela 7

Cel szczegółowy		Zadania		Źródła finansowania	Forma i zakres finansowania	Jednostka, instytucja realizująca i współpracująca
Nr	Nazwa	Nr	Nazwa			
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1.	Modernizacja kompleksu gospodarki żywnościowej.	1.1.	Kształtowanie struktury obszarowej gospodarstw.	środki własne		gospodarstwa rolne
				AR i MR	kredyt na zakup gruntów rolnych	gospodarstwa rolne
				AR i MR	kredyt dla młodych rolników	gospodarstwa rolne
				AWRSP	sprzedaż nieruchomości rolnych na raty	gospodarstwa rolne
				TFOGR	dofinansowanie na ochronę, rekultywację i poprawę jakości gruntów rolnych	Starosta Urząd Gminy
		1.2.	Dostosowanie produkcji roślinnej do warunków przyrodniczych ze szczególnym rozwijaniem w szerszym zakresie warzywnictwa, sadownictwa, nasiennictwa, kwiaciarstwa.	AR i MR	kredyty na rozpoczęcie lub zwiększenie produkcji	gospodarstwa rolne
				SAPARD	Wsparcie restrukturyzacji przetwórstwa i poprawy marketingu owoców i warzyw	gospodarstwa rolne
				środki własne		gospodarstwa rolne
				TFOGR	dofinansowanie na ochronę, rekultywację i poprawę jakości gruntów rolnych	gospodarstwa rolne
		1.3.	Rozwój produkcji zwierzęcej w tym odbudowa stada bydła.	środki własne		gospodarstwa rolne
				AR i MR	kredyt w ramach branżowego programu mleczarskiego	gospodarstwa rolne
				SAPARD	restrukturyzacja produkcji mleka	gospodarstwa rolne
		1.4.	Poprawa stanu urządzeń melioracyjnych.	SAPARD	modernizacja gospodarstw specjalizujących się w produkcji zwierząt rzeźnych	gospodarstwa rolne
				WFOŚ i GW	dotacja na ochronę i kształtowanie środowiska	Urząd Gminy
		1.5.	Modernizacja i przebudowa układu sieci dróg transportu rolnego.	budżet gminy		Urząd Gminy
				TFOGR	dofinansowanie na ochronę, rekultywację i poprawę jakości gruntów rolnych	Urząd Gminy
				SAPARD	drogi gminne i powiatowe na obszarach wiejskich	Urząd Gminy
		1.6.	Doskonalenie organizacji rynku i przetwórstwa produktów żywnościowych zgodnie ze standardami i wymogami Unii Europejskiej.	budżet gminy		Urząd Gminy
				FFW	kredyt inwestycyjny	gospodarstwa rolne
				SAPARD	Wsparcie restrukturyzacji przetwórstwa i poprawy marketingu owoców i warzyw	gospodarstwa rolne
			SAPARD	Wsparcie restrukturyzacji przetwórstwa i poprawy marketingu produktów pochodzenia zwierzęcego	gospodarstwa rolne	

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
		1.7.	Ocena stanu zagrożenia przestrzeni rolniczej przez przemysł.	budżet gminy		Urząd Gminy
				KGHM Polska Miedź HM Głogów		KGHM Polska Miedź HM Głogów
				NFOŚ i GW	dotacja na ochronę i kształtowanie środowiska	Urząd Gminy
				TFOGR	dofinansowanie na ochronę, rekultywację i poprawę jakości gruntów rolnych	Urząd Gminy
2.	Podniesienie poziomu wykształcenia ludności wiejskiej.	2.1.	Doskonalenie systemu kształcenia podstawowego i gimnazjalnego oraz poprawa bazy materialnej i wyposażenia szkół.	EFRWP	kredyt na inwestycje w zakresie wiejsko-gminnych szkół podstawowych i gimnazjów oraz zawodowych szkół rolniczych	Urząd gminy
				budżet gminy		Urząd Gminy
				SAPARD		Urząd Gminy
				Programy wspólnotowe Unii Europejskiej		Urząd Gminy
				BŚ-PAOW	aktywizacja kapitału ludzkiego – edukacja	Urząd Gminy,
		2.2.	Stworzenie systemów stypendialnych motywujących młodzież wiejską do uzyskiwania wykształcenia średniego i wyższego, dostosowanego do potrzeb rynku pracy.	budżet gminy		Urząd Gminy
		2.3.	Szkolenie liderów wiejskich.	AR i MR	pomoc finansowa Agencji udzielana na edukację mieszkańców wsi	Urząd Gminy
				budżet gminy		Urząd Gminy
				PHARE		Urząd Gminy, WODR, RCDRRiOW
		2.4.	Podnoszenie świadomości ekologicznej ludności wiejskiej.	WFOŚ i GW	pożyczka preferencyjna średnio i długo-terminowa na ochronę i kształtowanie środowiska	Urząd Gminy
				WFOŚ i GW	dotacja na ochronę i kształtowanie środowiska	Urząd Gminy
				NFOŚ i GW	dotacja na ochronę i kształtowanie środowiska	Urząd Gminy

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
3.	Wielofunkcyjny rozwój gminy.	3.1.	Rozwój małej przedsiębiorczości.	AR i MR	kredyt na tworzenie nowych, stałych miejsc pracy w dziedzinach pozarolniczych	inwestorzy
				AR i MR	pożyczka na tworzenie miejsc pracy w dziedzinach pozarolniczych	inwestorzy
				AR i MR	gwarancje kredytowe oraz poręczenie spłaty kredytów bankowych na kredyty z dopłatami AR i MR	inwestorzy
				EFRWP	mikrokredyt na pozarolniczą działalność gospodarczą na terenach wiejskich- program pilotażowy	inwestorzy
				EFRWP	kredyt na przedsięwzięcia w zakresie małej przedsiębiorczości na terenach wiejskich	inwestorzy
				PHARE		inwestorzy
				BŚ PAOW	mikrokredyty	inwestorzy
				SAPARD	dotacje na inwestycje w dziedzinie różnicowania obszarów wiejskich	inwestorzy
				FRRPR	program promocji przedsiębiorczości wiejskiej (REP)	inwestorzy
				budżet gminy		Urząd Gminy
				FFW	kredyt na małą przedsiębiorczość na obszarach wiejskich	inwestorzy
				AWRSP	refundacja części kosztów wynagrodzeń pracodawcom tworzącym nowe miejsca pracy	inwestorzy
				AWRSP	kredyt na przedsięwzięcia w zakresie małej przedsiębiorczości	inwestorzy
		3.2.	Opracowanie systemu przeciwdziałania bezrobociu.	budżet gminy		Urząd Gminy
		BŚ-PAOW		Aktywizacja kapitału ludzkiego - przekwalifikowanie siły roboczej	Urząd Gminy	
		SAPARD			Urząd Gminy	
		3.3.	Tworzenie możliwości uzyskiwania dodatkowych źródeł dochodu przez ludność rolniczą.	AR i MR	Pomoc finansowa Agencji udzielana na edukację mieszkańców wsi	Urząd Gminy, Kuratorium Oświaty
		AWRSP		kredyt na działalność agroturystyczną w ramach linii inwestycyjnej „podstawowej”	zainteresowani mieszkańcy wsi	
		AWRSP		pożyczka AWRSP	zainteresowani mieszkańcy wsi	
		EFRWP		kredyt na przedsięwzięcia inwestycyjne na obszarach wiejskich w zakresie agroturystyki	zainteresowani mieszkańcy wsi	
		3.4.	Wykorzystanie istniejących budynków po byłych PGR-ach jako bazy do prowadzenia działalności gospodarczej i społeczno-kulturalnej.	SAPARD	dotacje na inwestycje w dziedzinie różnicowania obszarów wiejskich	zainteresowani mieszkańcy wsi
		AR i MR		kredyt inwestycyjny „podstawowy”	inwestorzy	
		AWRSP		sprzedaż nieruchomości rolnych na raty	inwestorzy	
		3.5.	Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.	środkami własnymi		inwestorzy
				budżet gminy		Urząd Gminy

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
		3.6.	Prowadzenie szerokiej informacji o gminie.	budżet gminy		Urząd Gminy
				SAPARD	informacja, marketing i promocja	
4.	Modernizacja i rozwój infrastruktury technicznej	4.1.	Realizacja gminnej koncepcji odprowadzania ścieków obejmującej rozwiązania kompleksowe dla całej gminy.	EFRWP	kredyt na inwestycje w zakresie zbiorowego odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych na terenach wiejskich	Urząd Gminy
				SAPARD	zaopatrzenie gospodarstw wiejskich w wodę wraz z uzdatnianiem oraz odprowadzanie i oczyszczanie ścieków komunalnych i odpadowych	
				PHARE		Urząd Gminy
				BŚ-PAOW	infrastruktura wiejska	Urząd Gminy
				WFOŚ i GW	dotacja na ochronę i kształtowanie środowiska	Urząd Gminy
				FWW	program wspierania inwestycji	Urząd Gminy
		4.2.	Budowa lokalnych oczyszczalni przyzgodowych dla wsi i przysiółków nie planowanych do podłączenia do oczyszczalni.	SAPARD	zaopatrzenie gospodarstw wiejskich w wodę wraz z uzdatnianiem oraz odprowadzanie i oczyszczanie ścieków komunalnych i odpadowych	Urząd Gminy
				BŚ-PAOW	infrastruktura wiejska	Urząd Gminy
				WFOŚ i GW	dotacja na ochronę i kształtowanie środowiska	Urząd Gminy
				EFRWP	kredyt na inwestycje w zakresie zbiorowego zaopatrzenia wsi w wodę	Urząd Gminy
		4.3.	Modernizacja sieci wodociągowej.	SAPARD	zaopatrzenie gospodarstw wiejskich w wodę wraz z uzdatnianiem oraz odprowadzanie i oczyszczanie ścieków komunalnych i odpadowych	Urząd Gminy
				BŚ-PAOW	infrastruktura wiejska	Urząd Gminy
				EFRWP	dotacja na rozwój infrastruktury wiejskiej	Urząd Gminy
		4.4.	Opracowanie systemu składowania i utylizacji odpadów stałych.	SAPARD	gospodarka odpadami stałymi	Urząd Gminy
				BŚ-PAOW	infrastruktura wiejska	Urząd Gminy
				SAPARD	zaopatrzenie w energię	Urząd Gminy
		4.5.	Modernizacja i rozbudowa sieci energetycznej i telefonicznej.	SAPARD	telekomunikacja	Urząd Gminy
		4.6.	Modernizacja sieci dróg publicznych.	SAPARD	drogi gminne i powiatowe na obszarach wiejskich	Urząd Gminy
BŚ-PAOW	infrastruktura wiejska			Urząd Gminy		
PHARE				Urząd Gminy		

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
		4.7.	Wykorzystanie alternatywnych, przyjaznych dla środowiska źródeł energii.	BGK	kredyt na realizację przedsięwzięcia termomodernizacyjnego – premia termomodernizacyjna	Urząd Gminy
				SAPARD	zaopatrzenie w energię	Urząd Gminy,
				SAPARD	dotacje na inwestycje w dziedzinie różnicowania obszarów wiejskich	gospodarstwa rolne, inwestorzy, Urząd Gminy
5.	Kształtowanie i ochrona środowiska przyrodniczego.	5.1.	Ograniczenie niekorzystnego oddziaływania przemysłu i gospodarki komunalnej na środowisko przyrodnicze.	EKOFUNDUSZ	dotacja na wybrane cele proekologiczne	Urząd Gminy
				NFOŚ i GW	dotacja na ochronę i kształtowanie środowiska	Urząd Gminy
				WFOŚ i GW	dotacja na ochronę i kształtowanie środowiska	Urząd Gminy
				NFOŚ i GW	pożyczka na ochronę i kształtowanie środowiska	Urząd Gminy
				WFOŚ i GW	pożyczka preferencyjna średnio i długoterminowa na ochronę i kształtowanie środowiska	Urząd Gminy
		5.2.	Zwiększenie lesistości gminy poprzez zalesienia gruntów marginalnych oraz tworzenie systemu zadrzewień śródpolnych i przydrożnych.	SAPARD	programy rolnośrodowiskowe i zalesianie	gospodarstwa rolne
				WFOŚ i GW	na podstawie ustawy o przeznaczaniu gruntów rolnych do zalesienia	Starosta
				Fundusz Leśny	dotacja na wspieranie zalesień gruntów	gospodarstwa rolne
				EKOFUNDUSZ	dotacja na wybrane cele proekologiczne	bez ograniczeń
		5.3.	Rekultywacja i kształtowanie krajobrazu wiejskiego.	Fundacja Partnerstwo Dla Środowiska	dotacja na inicjatywy proekologiczne	Urząd Gminy
				TFOGR	dofinansowanie na ochronę, rekultywację i poprawę jakości gruntów rolnych	gospodarstwa rolne
				SAPARD	programy rolnośrodowiskowe i zalesianie	gospodarstwa rolne
		5.4.	Nawiązanie współpracy z sąsiednimi gminami w celu wykorzystania walorów przyrodniczo – krajobrazowych obszaru chronionego krajobrazu „Wzgórza Dalkowskie”.	budżet gminy		Urząd Gminy
		5.5.	Wyznaczenie ścieżek rowerowych oraz tras turystycznych i edukacyjnych w miejsca atrakcyjne na obszarze chronionego krajobrazu i w dolinie Odry, a także rozwój związanej z tym bazy turystycznej (parkingi, miejsca biwakowe, punkty gastronomiczne).	EFRWP	kredyt na przedsięwzięcia inwestycyjne na terenach wiejskich w zakresie agroturystyki	Urząd Gminy
				FFW	kredyt inwestycyjny	Urząd Gminy
				SAPARD	dotacje na inwestycje w dziedzinie różnicowania obszarów wiejskich	Urząd Gminy
				WFOŚ i GW	dotacja na ochronę i kształtowanie środowiska	Urząd Gminy

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
6.	Poprawa infrastruktury społecznej	6.1.	Upowszechnianie zdrowego trybu życia i właściwego stylu życia.	budżet gminy		Urząd gminy
		6.2.	Tworzenie zaplecza sportowo – rekreacyjnego we wsiach gminy.	SAPARD	dotacje na inwestycje w dziedzinie różnicowania obszarów wiejskich	Urząd Gminy
				budżet gminy		Urząd Gminy
		6.3.	Opracowanie programów integrujących społeczeństwo.	budżet gminy		Urząd Gminy
6.4.	Opracowanie gminnego systemu pomocy społecznej.	budżet gminy		Urząd Gminy		
7.	Nadzór i koordynacja realizacji strategii.	7.1.	Koordinacja programów realizujących strategię.	budżet gminy		Urząd Gminy
		7.2.	Zwiększenie dostępności do informacji i doradztwa w zakresie przedsiębiorczości i integracji z Unią Europejską.	budżet gminy		Urząd Gminy
				PHARE		Urząd Gminy RCDRR i OW, WODR
		7.3.	Tworzenie banku informacji o możliwościach korzystania z odpowiednich funduszy pomocowych krajowych i unijnych.	budżet gminy		Urząd Gminy
		7.4.	Współpraca z innymi samorządami w realizacji celów i zadań strategii gminy.	budżet gminy		Urząd Gminy
7.5.	Monitoring rozwoju obszarów wiejskich.	budżet gminy		Urząd Gminy		

Wyjaśnienie skrótów :

- AR i MR – *Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa*
- TFOGR – *Terenowy Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych*
- SAPARD – *Przedakcesyjny Instrument Wsparcia Dla Rolnictwa i Obszarów Wiejskich*
- WFOŚ i GW – *Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej*
- FFW – *Fundacja Fundusz Współpracy*
- NFOŚ i GW – *Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej*
- EFRWP – *Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej*
- BŚ – PAOW – *Bank Światowy Program Aktywizacji Obszarów Wiejskich*
- FRRPR – *Fundacja Na Rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa*
- AWRSP – *Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa*
- FWW – *Fundacja Wspomagania Wsi*
- BGK – *Bank Gospodarstwa Krajowego*
- RCDRR i OW – *Regionalne Centrum Doradztwa Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich*
- WODR – *Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego*

Szczegółowe określenie kosztów realizacji zadań strategii oraz wskazanie źródeł finansowania będzie możliwe dopiero na etapie opracowywania konkretnych projektów, a nawet ich realizowania. Jest jednak oczywiste, że od wielkości możliwych do pozyskania środków zależeć będzie czas realizacji celów i zadań strategii.

8. MONITOROWANIE REALIZACJI STRATEGII.

Realizacja strategii rozwoju gminy Żukowice będzie procesem długotrwałym i ciągłym, w który zaangażowane zostaną znaczne środki oraz szeroki krąg podmiotów gospodarczych i społecznych. Zmieniające się w trakcie realizacji uwarunkowania oraz uzyskiwane efekty realizacji powodować będą konieczność weryfikacji przyjętych założeń rozwoju i dokonywania stosownych korekt strategii. Aby uzyskać racjonalne podstawy tej weryfikacji prowadzone musi być monitorowanie realizacji strategii.

Monitoring, obejmujący realizację celów i zadań strategii oraz programów i projektów wynikających ze strategii, musi być prowadzony systematycznie. Wyniki monitoringu powinny być przedstawiane w okresach rocznych, a w latach na które przypadają wybory samorządowe w sposób pogłębiony. Podstawę monitoringu winny stanowić ustalone, konkretne i mierzalne kryteria. Sprawozdania o wynikach monitoringu winny zawierać informację o stanie realizacji strategii stanowiąc tym samym podstawę do decyzji o ewentualnych niezbędnych korektach.

Punktem wyjścia monitoringu oraz wszelkich porównań winna być baza danych stanowiąca podstawę opracowania strategii poszerzona o informacje dodatkowe, charakteryzujące rozwój gminy. Propozycja podstawowego zakresu monitoringu zawarta jest w tabeli 8 - mierniki rozwoju gminy.

Techniczna realizacja monitoringu strategii rozwoju gminy Żukowice powinna być powierzona Urzędowi Gminy, a sposób jej realizacji ustali Przewodniczący Zarządu Gminy.

Mierniki rozwoju gminy Żukowice

tabela 8

Lp.	Parametry statystyki i monitoringu	Lata				
		2001	2002	2003	...	2020
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
DANE OGÓLNE I DEMOGRAFIA:						
1.	Powierzchnia ogólna (ha)*	6.753				
2.	Ludność ogółem (liczba osób)	3.564				
3.	Gęstość zaludnienia ogółem (^{osob} /km ²)	53				
4.	Liczba miejscowości	21				
5.	Przyrost naturalny					
6.	% udział młodzieży do 17 lat w ludności ogółem	26,3				
7.	% udział osób w wieku powyżej 65 lat w ludności ogółem	13,0				
8.	% udział ludności z wykształceniem średnim	21,4				
9.	% udział ludności z wykształceniem wyższym	3,0				
ZATRUDNIENIE I EKONOMIA:						
1.	% zatrudnionych w rolnictwie	45,8				
2.	% zatrudnionych w przemyśle	36,1				
3.	% zatrudnionych w usługach	18,1				
4.	% zatrudnionych w rolnictwie powyżej 55 roku życia	7,5				
5.	% zatrudnionych w rolnictwie z wykształceniem średnim i wyższym	28,4				
6.	Zatrudnienie w rolnictwie na 1 gospodarstwo	0,8				
7.	Liczba bezrobotnych na 100 osób w wieku produkcyjnym	19				
8.	Liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą	184				
9.	Liczba gospodarstw rolnych z dodatkowym źródłem dochodów					
10.	Liczba zarejestrowanych gospodarstw ekologicznych	0				
11.	Liczba gospodarstw prowadzących rachunkowość rolną	0				
12.	Liczba gospodarstw agroturystycznych	0				
13.	Zatrudnienie w rolnictwie w j.f.p.z. na 100 ha UR.	10				
14.	Liczba podmiotów działających w sferze turystyki i rekreacji					
15.	Liczba miejsc noclegowych: a) w obiektach agroturystycznych b) w obiektach turystyczno-rekreacyjnych c) w obiektach hotelowych	12				
16.	Dochody własne budżetu gminy na 1 mieszkańca (w zł)**	1.100				
17.	Dochody budżetu gminy ogółem na 1 mieszkańca (w zł)**	1.859				
18.	Wydatki z budżetu gminy na inwestycje (w %)**	22,7				
19.	Wydatki z budżetu gminy na opiekę społeczną (w %)**	4,8				
20.	Wydatki z budżetu gminy na oświatę (w %)**	23,1				
21.	Wydatki z budżetu gminy na pomoc stypendialną dla młodzieży (w %)	0				
22.	Liczba miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych					

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
EDUKACJA I KULTURA:						
1.	Liczba szkół podstawowych	3				
2.	Liczba gimnazjów	1				
3.	Liczba uczniów szkół podstawowych	388				
4.	Liczba uczniów gimnazjów	144				
5.	% młodzieży pobierającej naukę w szkołach średnich					
6.	% młodzieży studiującej					
7.	Liczba placówek kultury	5				
8.	Liczba obiektów objętych ewidencją zabytków	58				
OCHRONA ZDROWIA:						
1.	Liczba lekarzy ogółem	3				
2.	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 lekarza	1.782				
3.	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 lekarza stomatologa	3.564				
4.	Liczba publicznych i niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej	3				
5.	Liczba aptek	1				
6.	Liczba osób niepełnosprawnych					
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA:						
1.	Drogi gminne (km)					
2.	Drogi ogólnodostępne o nawierzchni twardej (km)					
3.	Gęstość sieci dróg transportu rolnego ($\frac{km}{100ha}$)	4,4				
4.	Liczba miejscowości posiadających wodociąg	17				
5.	Liczba przyłączy wodociagowych na 100 budynków mieszkalnych	106,3				
6.	Liczba miejscowości posiadających kanalizację	4				
7.	Liczba przyłączy kanalizacyjnych na 100 budynków mieszkalnych	22,1				
8.	Liczba miejscowości posiadających gaz	7				
9.	Liczba przyłączy gazowych na 100 budynków mieszkalnych	30,5				
10.	Liczba abonentów telefonicznych na 1000 mieszkańców	141				
11.	Liczba miejscowości posiadających wodociąg i kanalizację	4				
12.	Liczba miejscowości posiadających pełne uzbrojenie techniczne	0				
13.	Moc w KW na jednego mieszkańca	1,3				
14.	Liczba punktów gromadzenia nieczystości stałych	1				
15.	Liczba czynnych wysypisk śmieci	3				
16.	% gospodarstw objętych odbiorem nieczystości stałych	100				
17.	Liczba oczyszczalni ścieków	1				
18.	% gospodarstw objętych odbiorem nieczystości płynnych	100				
EKOLOGIA:						
1.	Stopień lesistości (%)	8,9				
2.	Powierzchnia obszarów prawnie chronionych (ha)	625				
3.	Liczba gospodarstw korzystających z nieuciążliwych źródeł energii					

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
ROLNICTWO:						
1.	Powierzchnia UR (ha)*	5.438				
2.	% udział UR w powierzchni ogólnej	80,5				
3.	% udział GO w UR	88,2				
4.	Udział sektora publicznego w powierzchni UR ogółem (w %)	25,5				
5.	Udział sektora prywatnego w powierzchni UR ogółem (w %)	74,5				
6.	Liczba prywatnych gospodarstw rolnych ***	418				
7.	Średnia powierzchnia gospodarstwa ***	9,33				
8.	Średnia liczba działek w gospodarstwie ***	6,3				
9.	% udział gospodarstw do 5 ha ***	45,2				
10.	% udział gospodarstw 5-10 ha ***	27,8				
11.	% udział gospodarstw 10-15 ha ***	13,2				
12.	% udział gospodarstw powyżej 15 ha ***	13,8				
13.	% udział powierzchni gospodarstw pow. 10 ha w ogólnej powierzchni gospodarstw ***	65,1				
14.	% udział gospodarstw w grupie wiekowej użytkowników powyżej 55 roku życia	16,0				
15.	Plon w jednostkach zbożowych z 1 ha	40				
16.	Poziom nawożenia NPK w $\frac{kg}{ha}$	152				
17.	% UR wymagających regulacji stosunków wodnych	2,3				
18.	Obsada inwentarza (SD/100 ha UR)	26,7				
19.	Liczba podmiotów skupujących	4				
20.	Liczba podmiotów działających w sferze przetwórstwa rolno-spożywczego, ogółem w tym:	3				
	- zbożowo-młynarskiego	1				
	- mleczarskiego	1				
	- mięsnego	1				
	- owocowo-warzywnego	-				

- * wg powierzchni ewidencyjnej
** wg planu budżetu gminy na 2001r.
*** wg użytkownika